

Univerzita Karlova
Filozofická fakulta
Ústav světových dějin

Bakalářská práce

Alexander Savov

Život a doba rodiny Pastonů skrze jejich dopisy
The life and times of the Paston Family through their letters

Praha 2022

Vedoucí práce: doc. PhDr. Václav Drška, Ph.D.

Poděkování

Tato práce je nepochybně ovlivněna touhou psát o nižší anglické šlechtě, neboť na tom se dá mnohem lépe pozorovat duch doby. Velký vliv mělo, že danou problematiku ještě nikdo v našich končinách nezpracoval, a proto jsem cítil povinnost věnovat tomuto opomíjenému tématu pozornost. Jedním z důvodů, proč ho nikdo nezpracoval, je totiž jeho náročnost. Rád bych poděkoval následujícím lidem a institucím, bez kterých by tento text nemohl vzniknout.

Na prvním místě musím poděkovat svojí matce, bez jejíž neutuchající podpory i navzdory komplikované situaci bych se nikdy nedokázal dostat tak daleko ve studiu. Vděčnost si zaslouží i sama Univerzita Karlova, které děkuji za shovívavost a možnost studovat i přes mé zdravotní a sociální handicap ve srovnání s ostatními studenty. Současně rekonstrukce univerzitní knihovny a elektronického systému v letošním roce mi umožnila přístup k literatuře, ke které bych se jinak nedostal, a i za to patří naší škole velký dík.

V neposlední řadě děkuji panu docentu Václavu Drškovi, který též projevil neuvěřitelnou solidaritu v těžké době a pomohl mi s výběrem tématu.

Bez všech výše uvedených by tato bakalářská práce nespátřila světlo světa.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů.

V Praze dne 4. ledna 2023

Alexander Savov

Klíčová slova:

William I. Paston, John I. Paston, Margaret Pastonová, Caister, rodina, sídlo, korespondence

Keywords:

William I. Paston, John I. Paston, Margaret Paston, Caister, family, mansion correspondence

Abstrakt

Předložená bakalářská práce se zaměřuje na rozbor zachovaných dopisů rodiny Pastonů. V první části jsou krátce popsány dějiny rodu po celé 15. století od vzestupu Williama I. Pastona mezi šlechtickou elitu přes pobyt Johna I. Pastona v Londýně a spravování rodinných statků Margaretou Pastonovou až po spor o hrad Caister. Dále bude v práci zmíněn vztah mezi Pastony a anglickými panovníky Jindřichem VI. a Eduardem IV. a rovněž to, jak je ovlivnily války růží. Práce také porovnává korespondenci rodiny Pastonů s dopisy rodiny Stonorů s cílem vystihnout fungování rodin. Cílem bakalářské práce je rekonstruovat život a dobu rodiny Pastonů, fungování urozených rodin a ukázat, jak vnímali svou dobu sami Pastonové a jak ostatní vnímali je.

Abstract

This present bachelor thesis is concentrated on analysis of preserved Paston family letters. In first part there is shortly written history of house for whole 15th century since rise of William I. Paston among the noble elite, through staying of John I. Paston in London and Margaret Paston's managing of family estates to the dispute over the castle Caister. Next in thesis will be mentioned relationship between Pastons and english rulers Henry VI. and Edward IV and how War of Roses affected them. Also thesis compares correspondence of Pastons with Stonor family letters to capture functioning of families. Goal of this bachelor thesis is reconstruct life and times of Paston family, functioning of noble families and show how Paston perceived their times and how others perceived them.

„Nicméně, i když si nemůžeme představit obličej Pastonů, výjimečným faktem je, že i ze vzdálenosti více než pět set let můžeme slyšet jejich jednotlivé hlasy s bezprostředností zaslechnutého rozhovoru.¹“

¹ Castor, Helen. *Blood & roses: the Paston family in the fifteenth century*. London: Faber, 2005. Print. strana 1

OBSAH

Úvod	8
1.Právo jako cesta k vzestupu.....	10
1.1 Soudce sir John Stonor.....	10
1.2 Soudce William Paston.....	13
2. Pastonové a jejich boj o místo na slunci.....	15
2.1 William Paston a budování domény.....	15
2.2 John Paston a snaha o udržení panství.....	18
2.3 Doba chaosu a měnících se spojenechtví.....	24
2.4 John Fastolf a hrad Caister.....	26
3. Poklidný život rodiny Stonorů.....	27
5. Závěr.....	38

Úvod

Důvodů, proč se tématem této bakalářské práce stali Pastonové, je hned několik. V bakalářské práci ho u nás ještě nikdo nezpracoval. Probrat se historií rodiny je úkol velice složitý a velkou výzvou je vyvodit nějaký závěr. Tato práce se bude snažit představit rodinu Pastonů a komparovat ji s rodinou Stonorů, po nichž se též dochovala zajímavá korespondence. Účelem této komparace je poukázat na podobnosti a odlišnosti obou rodin, které nám mohou vypovědět mnoho zajímavého o životě v 15. století.

Historie středověké Anglie není jenom historií králů a boje o trůn. Pod povrchem soupeření na nejvyšších místech probíhal další zápas, podobný boji o trůn, ale přesto se lišil. Boj o anglickou korunu měl vliv na soupeření menších rodů.

Pastonové jsou nepochybně jedněmi z účastníků této malé hry. Nesoupeřili o královský trůn, ale o několik panství na lokální úrovni. Snažili se udržet svoje postavení, ale především kvůli svému původu to měli složité.

Na nich nejlépe jsme schopní ukázat, co anglickou šlechtu doopravdy dělá anglickou šlechtou. Z nejnižších poměrů se vypracovali na jednu z nevlivnějších rodin v Norfolku. Pravnuk sedláka Clementa Pastona se oženil s Annou Beaufortovou, vzdálenou příbuznou budoucího krále Jindřicha VII. a můžeme sledovat jeho pozoruhodný vzestup na společenském žebříčku.

Cílem této bakalářské práce je tedy též zjistit, jak vypadal život anglické nižší šlechty v 15. století. Analýzou a interpretací zpráv jsme schopni zjistit významné informace napříč jejím životem od obchodu a práva po hospodářství a léčitelství. Porovnáním mezi dvěma rodinami Stonorů a Pastonů chci v této bakalářské práci ukázat, jak podstatné je právo pro vývoj šlechtické rodiny. Spory se řešily u soudů stejně často jako na válečném poli.

Na úvod je nutno zmínit, že práce bude značně asymetrická. Pastonové se těší v anglické historii mnohem většímu zájmu. Vzniklo více edic, navíc mají i vlastní fanouškovskou základnu. Proto je jim vzhledem k mnohem většímu pramennému a publikačnímu materiálu věnována mnohem větší pozornost. Stonory jsem se snažil analyzovat ve srovnání s tím, jak jen to šlo, nicméně jsem musel vzít v potaz nejenom minimum dopisů, které psali přímo členové rodu, ale i malé množství knih jim věnovaných.

Základem pro zkoumání Stonorů, o nichž bylo napsáno vzhledem k mnohem menšímu pramennému materiálu i mnohem menší množství odborných děl, je *World of Stonor* od Elizabeth Noble². Publikace líčí podrobně historii osmi generací této rodiny, polemizuje o podstatě termínu gentry a v neposlední řadě se věnuje srovnání s Pastony, kteří jsou několikrát zmíněni. I tato práce je dalším důkazem toho, jak je mnohem větší pozornost věnována Pastonovým dopisům. V níže uvedených pracích je sice existence kolekce dopisů od Stonorů zmíněna, ale žádná z knih nejde do hloubky. Noble se zaměřuje i na aspekty tehdejší doby, takže pro zkoumání života gentry v 15. století se jedná o podstatnou knihu.

Pro Pastony je nejvýznamnější působivá publikace *Blood and Roses: The Paston family and the Wars of The Roses*³ od Helen Castor, která se detailně věnuje

² E. Noble. *The World of the Stonors: A gentry society*. The Boydell Press (2009)

³ H Castor, ... *Blood and roses: The Paston Family and the wars of the roses*. (2004)

generacím rodiny, jejich vzestupu a spletitými spory, které vedly s ostatními rodinami gentry. Využitelnost této práce spočívá v tom, že se Helen Castor často zaměřuje na právní studia ve středověku, průběhy soudů a dodává k dopisům velice potřebný kontext. Snaží se také o charakteristiku Pastonů jako historických postav, což vidíme na její snaze vyčístí míru náklonnosti ze způsobu, jakým lidé píšou.

*A medieval family*⁴ je další zásadní knihou od autorů Frances and Joseph Gies. Na rozdíl od *Blood and Roses: The Paston family and the Wars of the Roses* se tato mnohem více zaobírá dalšími možnými původy rodiny Pastonů v době před Clementem Pastonem, byť přiznává, že teprve on je prvním nezpochybnitelně doložitelným. Jednotlivým konfliktům Pastonů, jako jsou obležení panství Gresham nebo spor o závěť Johna Fastolfa, jsou pak věnovány jednotlivé kapitoly a jsou probrány mnohem podrobněji. Interpretuje je mnohem detailněji. Důležitou roli hrají spory o půdu. Autor se snaží uvádět na pravou míru podrobnosti, celé dopisy jsou podrobeny výzkumu. Popis událostí je pro tuto práci podstatný.

*A Margaret Paston's piety*⁵ od Joela T. Rosenthala nám nabízí mnohem osobnější pohled na manželku Johna Pastona, rozenou Margaret Mautby. Kniha se věnuje nejen jí jako osobě, ale i stylu, jakým psala nebo i datovala své dopisy v kontextu křesťanského kalendáře. Klade důraz na její hlubokou víru. Zájem o životy žen, o náboženství pozdně středověkých laiků, o rodinnou strukturu a rodinnou interakci a povahu epistolárního vyjadřování, to vše se v této publikaci spojilo. Margaret Paston se stala významným vůdcem, ale i špehem rodiny. Významná pro tuto práci je hluboká analýza dopisů.

*The Paston Family in the Fifteenth Century*⁶ od Colina Richmonda je hodně podobná publikaci Giesů v tom smyslu, že podrobněji sleduje některé události, kterým jsou věnovány jednotlivé kapitoly, přitom ovšem zodpovídá některé závažné otázky jako výhody a nevýhody vlastnictví půdy v Anglii 15. století. Skrze dopisy se dívá na důležitost finančních transakcí, a to zejména na problém s placením, který mohl nastat.

*Everyday life in medieval England*⁷ od Christophera Dyera je pro změnu o každodenním obyčejném životě středověkých lidí. Zabývá se jejich materiálními podmínkami, sociálními vztahy a jejich nápady. Přitom autor zdůrazňuje roli změny a vývoje v době středověku. Pro tuto práci je to stěžejní, protože kniha klade důraz na 13., 14. a 15. století, to znamená na významné období. Zabývá se konfliktem a mocenským žebříčkem v rámci vesnic. Analyzuje, jak se lidé na pojmy jako gentry nebo šlechta dívali. Kritika pramenů je pro toto podstatná. Celé kapitoly jsou věnované obchodu a sociálním problémům. Autor vede svou polemiku dál o kapitalistech 15. století. Jeho využití Pastonových dopisů je též značné. Snaží se z nich určit nedostatky zboží. Kniha je významná pro celé období.

Kniha *Medieval East England*⁸ od Christophera Harpera Billa popisuje zřízení země, jak fungovala hrabství, na čem lidem v té době záleželo, o čem psali a mluvili. Vše tohle hojně charakterizují právě Pastonovy dopisy, na něž v knize několikrát odkazuje. Významnou součástí je geografie, které se tato kniha výrazně věnuje, a to zejména krajině východní Anglie. Jedná se o tu část Anglie, ze které Pastonové pocházejí, což je důvod, proč je to důležité pro cíl této práce.

⁴ F. Gies & J. Gies *A medieval family: The pastons of fifteenth-century England*. Harper Perennia (2018).

⁵ J. Rosenthal *The New Middle Ages: Margaret's Paston's Piety* (2010)

⁶ N Davis, , R Beadle, & Richmond, C *Paston Letters and papers of the Fifteenth Century*. Oxford University Press. (2004

⁷ Christopher Dyer *Medieval life in England* (2003)

⁸ Christopher Harber Bill, *Medieval East England*, Boydell Press (2005)

Obsah této bakalářské práce stojí nejen na monografiích, ale i na středověkých písemných pramenech. Pro nás jsou nejdůležitější již zmíněné dokumenty a dopisy rodiny Stonorů a korespondence a listiny rodiny Pastonů. V tomto ohledu je nutné zmínit zejména dvě skupiny pramenů:

*Kingsford's Stonor Letters and Papers 1290–1483*⁹ sesbíranou pro královskou britskou společnost Charlesem Lethbridgem Kingsfordem. Kingsford začal identifikovat předměty z korespondence Stonorů z britského archivu Public Record Office, konkrétně kategorii prastará korespondence. Jeho edice byla vydána v roce 1919.¹⁰

Korespondence rodu Stonorů začíná listinou Richarda I. Stonora, v níž daruje pozemek svému synovi Johnovi a jeho manželce. Potom pokračují dopisy psané ve francouzštině a latině, jejichž drtivá většina pochází od ostatních lidí a je určena Stonorům. Z 13. století máme pouze jeden dopis psaný Johnem I. Stonorem z 11. dubna 1325 ohledně diplomatické mise v Kastilii. Jeden z dopisů dokonce pochází od Eduarda, známého také jako „Černý princ“. Adresátem většiny dopisů v průběhu 70. let 14. století je Eduard Stonor. Mezi dokumenty se nachází i několik záznamů o dohodách a soudní příkazy. Korespondence točící se kolem Edmunda Stonora končí v 80. letech 14. století. Další dokumenty máme až z počátku 15. století, a to především z 20. let. Zde už se nám primárně objevuje středověká angličtina, francouzština a latina. To je trend, který jsme schopni pozorovat i mimo korespondenci Stonorů v důsledku další fáze stoleté války. Konflikt měl vliv na utváření anglické národní identity. Máme tady dopis psaný přímo členem rodu Thomasem Stonorem z roku 1424. Diverzita dokumentů se rozšiřuje a k soudním příkazům a záznamům o dohodách se přidávají soupis nákladů na pohřeb, petice, proklamace, záznamy o bitvách, příkaz na výběr králova stříbra, soudní řízení, účty, závěť Thomase I. Stonora atd. Po jeho smrti v roce 1431 je většina korespondence zasílána jeho synovi stejného jména.

Z této doby už máme vzájemné dopisy mezi Stonory. Posledním příjemcem celé sbírky je William Stonor. Nejbohatší na dopisy jsou 70. a 80. léta, z této éry jich pochází téměř polovina, přičemž více než osobních dopisů je dokumentů. Celkově se tato edice vyznačuje minimem dopisů, které psali sami Stonorové, a více je těch, které jim psali ostatní. Několik dopisů psaných Stonory má pro tuto práci zvláštní význam.

Druhým důležitým pramenem pro tuto bakalářskou práci jsou Pastonovy dopisy. Na edicích pramene vidíme obrovský nepoměr v zájmu o Pastonovy listy ve srovnání se Stonorovými psaními. Zatímco u prvního máme pouze jednu edici, pro pastonovskou korespondenci vznikly tři. Rád bych se podíval stručně na jejich vznik.

Převážná část Pastonových dopisů a materiálů našel kolem roku 1735 Francis Blomefield v muniční místnosti v Oxnead Hall, hlavním sídle rodiny Pastonů od 80. let 14. století. Blomefieldův tchán, Lawrence Womack, působil jako rektor Oxneadu. William Paston, 2. hrabě z Yarmouthu, poslední představitel rodiny, zemřel v roce 1732 a budovy rychle chátraly. Některé se staly majetkem starožitníka Petera Le Nevea a podle úvodu Johna Fenna k dopisům se po Le Neveově smrti v roce 1729 dostaly do majetku Thomase Martina z Palgrave, který se oženil s jeho vdovou. Po Martinově smrti v roce 1771 je koupil John Worth, chemik v Diss, jehož vykonavatelé je o tři roky později prodali Fennovi z East Derehamu. John Fenn pracoval jako starožitník. Jeho činnost byla označována jako pečlivá, dobře prozkoumaná a měla inspirovat učence nejen sociální a politické historie, ale stejně i dějiny vývoje angličtiny jako jazyka,

⁹ C. L. Kingsford, *The Stonor Letters and papers 1290-1483* Royal Historical Society. (1919)

¹⁰ C. L. Kingsford, *The Stonor Letters and papers 1290-1483* Royal Historical Society. (1919)

vývoje vodoznaků a výroby papíru a kaligrafie. První vydání dopisů se vyprodalo za týden. Fenna odměnili hodnotí.¹¹

První Gairdnerova edice byla vydána v letech 1872–1875¹² od Jamese Gairdnera. V tomto vydání je materiál prezentován v chronologickém pořadí spolu s různými listinami o životě a době v Anglii 15. století. Gairdner udělal mnoho korekcí a dodatků ke středověkým dokumentům, jak je vydal Fenn. V roce 1904 publikoval další vydání s dalšími položkami a dodatky a použil jiný systém číslování.

V 70. letech Norman Davis vydal novou edici o dvou svazcích, jejímž cílem bylo ukázat kolekce všech členů rodiny. Snaží se, aby každý Paston vynikl více individuálně. Hodně se tato edice zaměřuje na rozbor rukopisu, podle něhož Norman Davis vykládá prameny a také přezkoumává data předchozích dopisů. Poslední edice Collina Richmonda a Richarda Beadla se snaží o akademičtější přístup k údajům, osobám a datům uvedených v dopisech.

Pro účely této bakalářské práce z důvodů dostupnosti budu primárně používat edici *The Paston letters, 1422–1509 A. D.*, (1872–1875) od Jamese Gairdnera.

Pastonovy dopisy se liší od Stonorových několika způsoby. Liší se jazykem. Drtivá většina Pastonových dopisů je psaná už středověkou angličtinou, protože na rozdíl od Stonorů začíná jejich korespondence kolem roku 1425. Latina a francouzština jsou spíše výjimkou, nicméně v některých textech se v angličtině objevují krátké francouzské a latinské pasáže a poznámky. Obrovský další rozdíl je v tom, že máme mnohem více dopisů, jejichž autory jsou přímo členové rodiny. I to je pravděpodobně důvodem, proč je o Pastonovy dopisy mnohem větší zájem, protože na rozdíl od Stonorů má zde historik mnohem větší množství materiálu k práci s postavami. Korespondence začíná soudcem Williamem Pastonem. Jeho dopisy se týkají primárně právnických záležitostí. Představuje tam svoje právní rady a návody, které dostal od druhých, a názory na své oponenty. Tahle část dopisů končí jeho smrtí v roce 1444. Následující 40. a 50. léta jsou plná dopisů od Agnes Pastonové jejím synům. Ukazuje to na to, že dokonce i po smrti svého manžela zůstávala důležitou součástí rodiny. Ve svých dopisech se snaží svým potomkům předávat rady. Korespondence Johna Pastona je už mnohem více členitá. Kromě dopisů rodině obsahuje spoustu petic. Figurují tu důležité osobnosti jako samotný král Jindřich VI. nebo vévoda z Norfolk. Dopisy se už mnohem více překrývají, co se týče časového rozsahu. Z 50. a 60. let 15. století pochází velké množství zpráv od Margaret Paston jejím manželovi. Margaret Paston v době absence svého manžela zastávala roli hlavy rodiny v Norfolk. V další části její korespondence se projevuje v roli zvěda. Margaret Paston svému manželovi píše informace z města Norwiche, co se dozvěděla od svých kamarádek nebo příbuzných a zprávy od samotných služebníků. Projevuje se na tom divoká situace rodiny. Margaret se dostávala i do života nebezpečných situací při obraně rodinného majetku. Svému manželovi radila a nebála se ho i jemně kritizovat, pokud to uznala za vhodné. Její korespondence pokračuje ještě dalšími dopisy dokonce z 80. let jejím dětem. Druhá polovina 15. století je pak směsicí, kde se překrývá korespondence hned několika členů rodu.

1. Právo jako cesta k vzestupu?

1.1. Sir John Stonor

¹¹ J. Gairdner *The Paston Letters A. D. 1422-1509 vol. 2 Cambridge University Press (2010) strana 1*

¹² James Gairdner *The Paston Letters 1422-1509: A Repr. of the Ed. of 1872 A. Constable (1901)*

Badatel během porovnávání dvou rodin zjistil podobnosti a odlišnosti v jejich životech. Vypozoroval formuli, jež mu umožní pochopit opakování daného problému a popřípadě následující souvislosti.

Mezi rodinami Stonorů a Pastonů existuje mnoho rozdílů. Očividným je rozdíl chronologický. Stonorové jsou mnohem starší rodina, což se odrazilo na tom, jak vypadala jejich historie. Stonorové měli nezpochybnitelný původ, zatímco Pastonové měli původ problematický. Různost byla i v oblasti geografické. Zatímco Stonorové měli stabilní zázemí bez větších konfliktů v kraji kolem Oxfordshire, Pastonové expandovali často na úkor jiných rodin v oblasti kolem Norfolk.

Přesto je tu jedno hledisko, jež obě rodiny spojuje. Tím je jejich vzestup, který jim umožnila práce v tehdejší legislativě. Konkrétně dva muži získali vliv díky svému vzdělání v oblasti práva. Oba zastávali funkci soudce, ale to zdaleka nevystihuje jejich kariéry. Dostali vydatnou pomoc od svých rodičů, jimž nepochybně vděčili za svůj úspěch. Po jejich smrti však ani jeden z nástupců nedokázal pokračovat v jejich odkazu. To se stalo mnohem větším problémem pro Pastony, kteří ustavičně zápasili o své místo na slunci než pro Stonory. Těmito zástupci obou rodin byli Sir John I. Stonor a William I. Paston.

Protože jsou Stonorovi, jak je uvedeno výše, chronologicky starší, text této práce začne Sirem Johnem Stonorem. Jeho se týká i nejstarší dokument ze sbírky rodinných listin z roku, kdy jeho otec Richard I. Stonor daroval svému synovi a jeho manželce kus půdy.¹³ Rodiče svého syna nepochybně milovali a podporovali.

V roce 1313 se John Stonor stává advokátem¹⁴ a v roce 1320 vrchním soudcem Soudu obecných příjím, co strávil čas jako vrchní soudce Exchequeru.¹⁵ Stal se členem elitní skupiny, což mu umožnilo udržovat silný vliv nad přelíčeními u soudu. Pasován na rytíře byl mezi lety 1315–1324. Mínil se, že ve stejnou dobu obdržel rodinný erb.

Protože měl tolik úspěchů ve státní správě, dochovaly se o něm informace dokonce i v hlavních historických záznamech. Rodinná korespondence nám pomáhá nahlédnout do nepatrných střípků této osoby. John Stonor obdržel několik dopisů od vlivných lidí a psal důležitá poselství jako člen vyslanecké skupiny do Kastilie. Není překvapením, že se dochovalo málo informací o jeho soukromém životě, který se v pramenech zužuje pouze na jeho ženu a děti.

Rodinný historik Revd Julian Stonor popírá, že by John Stonor pocházel z ničeho. Naznačuje, že už před jeho soudní kariérou měla rodina Stonorů důležité postavení. Ve vlastnictví měla mít několik pozemků a v roce 1315 jich měla zdědit devět. Elizabeth Noble ovšem oponuje, že anglické slovo „manor“¹⁶ je přehnané a příliš okázalé k popsání majetku Stonorů v tehdejší době. Dědictví soudce Johna se skládalo z mnohem skromnějšího množství půdy, z něhož podstatná část měla být pronajatá a získaná mnohem později. Sám John Stonor měl údajně pocházet z rolnických poměrů.¹⁷ Za diskutabilní považuje i hodnost sira, jež měl podle dobových zápisů patřit Johnovu dědečkovi.

¹³ C. L. Kingsford, *The Stonor Letters and papers 1290-1483* Royal Historical Society. (1919)

¹⁴ *sergeants at law* elitní advokát ve Středověké Anglii

¹⁵ Exchequer je soudní dvůr. Měl za úkol interpretovat zákon a rozhodnout ve sporných částech, jež regulárně vyplývaly z náhodných problémů

¹⁶ Velký dům

¹⁷ E. Noble. *The World of the Stonors: A gentry society*. The Boydell Press (2009). strana 22

Ať je tomu, jakkoliv zásadní rozdíl mezi rodinami Stonorů a Pastonů je, že jejich držení majetku od roku 1279 a svobodné postavení zabránilo, že nikdo nezpochyboval původ Stonorů, jako se to dělo u Pastonů o století později. John Stonor ukazuje díky svým úspěchům v právu, že vojenská kariéra už na počátku 14. století nebyla jediný způsob, jak získat cestu vzhůru po společenském žebříčku.

John Stonor působil jako vrchní soudce po relativně dlouhé období 1329–1354, kdy odešel na odpočinek, a to s výjimkou pouze jediné přestávky. Tou se stala politická krize v listopadu 1340. Johna Stonora na čas uvěznili, ale už v roce 1342 se vrátil na lavici Soudu obecných pří. V roce 1344 je jmenován jedním ze sedmi soudců, kteří odpovídají na petice prostých lidí. Přežil první začátek morové epidemie v roce 1349 a ve stejný rok, kdy odešel v roce 1354 na odpočinek, zemřel. Král mu poděkoval za léta služby.

Nobleová poukazuje na fakt, že John Stonor navzdory tomu, že se ho Kingsford snažil pokládat za obyčejného gentlemana, značně přesahoval svůj rodný kraj. Jako jeden z nejvýše postavených advokátů v zemi strávil většinu své kariéry neustále na cestách po jihozápadní části země Cornwall, Devon, Somerset, Dorset, Wiltshire, Hampshire a Oxfordshire. Mezi chvílemi, kdy působil jako advokát, pracoval jako soudce na cestách. John Stonor někdy trávil jenom jeden den na místě, než se musel znovu přemístit. Někdy musel zvládnout dvě místa v jeden den, jež dělilo 20 mil.¹⁸

Jeho kariéra je vskutku bohatá. Obhájce kláštera svatého Augustýna během jedné z jeho advokátních cest zastával řadu justičních funkcí napříč Anglií, sloužil v parlamentu a v rámci své funkce se dokonce podíval i za kanál La Manche, když ho povinnosti zavedly na Normanské ostrovy. Jako důvěryhodný úředník byl součástí zahraniční výpravy do Kastilie za účelem domluvy manželství mezi dcerou Eduarda II. s králem Alfonsem Kastilským. Stal se členem menší rady Eduarda Černého prince, kam ho jmenoval jeho otec Eduard III.

Daleko přesahoval hranice svého kraje Oxfordshire, byl vybrán jako jeden ze čtyř jeho zástupců na velké radě v roce 1338. Ukázal také své spojení se svým rodným krajem, když se rozhodl nechat se pohřbít v dorchesterstském opatství.

Jsme schopni pozorovat, že nešlo o nudnou životní dráhu. John Stonor žil v době řady sociálních a politických změn. Jeho vzestup z neznáma až do samotného centra politického dění ukazuje, jak ovlivňovalo společnost ve 14. století právo. A přestože právníci jsou v této době považováni za korumpovatelné a sociálně nižší, nikdo nezpochyboval původ Stonorů. Soudce John Stonor za sebou zanechal takový odkaz, že dokonce i biskup z Bathu a Wellsu referoval jeho synovi jako potomku urozeného Sira Johna Stonora.

O osudech jeho syna se více rozepíšu v kapitole věnované Stonorům.

1.2. Soudce William Paston

William Paston se narodil jako syn rolníka Clementa Pastona a ženy Beatrice Goneldové. Clement Paston podle pramenů nevlastnil nic jiného než „malý vodní mlýn u říčky“¹⁹. Přestože oba rodiče pocházeli z nuzných poměrů, na jejich snaze finančně podporovat studium svého syna vidíme touhu, aby měl William Paston lepší život než oni.

¹⁸Noble, E. (2009). *The World of the Stonors: A gentry society*. NY. Strana 23

¹⁹Castor, H. (2004). *Blood and roses: The Paston Family and the wars of the roses*. Faber. Strana 9

Je hodno zmínit, že o původu Pastonů existují dva prameny. První je „*Remembrance of the wurshyfull Kyn and Auncentrye of Paston*“, což je nepřátelský pamflet, z něhož pocházejí výše uvedené informace. Napsaný byl pravděpodobně mezi lety 1458–1460. Na druhou stranu máme královský certifikát z roku 1466, v němž se píše, že prvním předkem Pastonů měl být jakýsi Wulstan. Ten měl přijít z Francie společně se Sirem Williamem Glanvillem, jeho příbuzným, který poté založil převorství v Bromholmu. Erb Wulstanova syna je popsán jako zlatě květovaný blankyt. Jeho vnuk se oženil s Glanvilovou dcerou. Ještě líčí, že Pastnové drželi panský soud a lordství v Pastonu už „*od časů, na které nikdo nepamatuje*“²⁰.

Helene Castor klade důraz na prostý původ rodiny Pastonů. Gies naopak píše, že s jistotou nemůžeme říct nic. Stonorové nepochybně urozený původ měli. Největší rozdíl mezi dvěma rodinami představují konflikty. Stonorové nevedli tolik soudních sporů a ani nemuseli řešit neustálé majetkové pře. Pastonové na druhou stranu vedli nekonečné právní boje za svůj majetek.

Castor spekuluje, že Clement Paston se snažil našetřit co nejvíce peněz, aby mohl poslat svého syna Williama do školy. Ten pravděpodobně navštěvoval školu buď v již zmíněném bromholském převorství nebo gramatickou školu v Norwichi. Školy poskytovaly základní vzdělání pro právní nebo církevní dráhu, tedy dvě možné kariéry, ke kterým mohl člověk své zde získané znalosti využít.²¹

William Paston si zvolil právo. Po vzoru svého strýce z matčiny strany Geoffreyho Gonelda nebo Somertona, jak si teď říká podle rodné vesnice, se jednalo o relativně úspěšného právníka bez dětí. Svému synovci pomáhal při jeho studiích v Londýně.²²

Ve velkém sále Westminsterského paláce vzdáleného jedna a půl míle od hlavní části Londýna sídlily čtyři zákonné dvory. Soud obecných rozepří vzešel z *curia regis* (královský dvůr), což byl soud, který následoval panovníka na jeho cestách po království. Naléhání v Magna chartě vedlo k ustanovení soudního dvora na jednom místě. Ve středověku se jednalo o nejvytíženější ze všech soudních dvorů.²³

Soud královské lavice měl nejvyšší autoritu a obecnou jurisdikci nad civilními a trestními případy. Podobně jako Soud obecných rozepří se vyvinul z takzvaného *coram rege* (před panovníkem) a rovněž dříve cestoval s králem. Třetím dvorem je již výše zmíněný Exchequer - soudní dvůr, který předsedal jako vysoce specializovaný dvůr. Měl za úkol interpretovat zákon a rozhodnout ve sporných bodech, které pravidelně vyvstávaly z náhodných problémů

Dvůr kancléřství začal jako královský sekretariát z doby Normanů. Jeho účelem mělo být psát královské listiny a soudní příkazy s autoritou velké pečeti, již držel kancléř. Od 14. století se zvykové právo stalo běžným právem státu skrze soudní dvory nezávislé na koruně, ale přesto král stále držel moc provádět spravedlnost mimo legální systém. Petice se prezentovaly před králem v radě. Koncem 14. století se petice začaly adresovat přímo kancléři a v 15. století je řešil pouze on.²⁴

V tomhle prostředí William Paston a ostatní studenti pozorovali skutečné procesy v akci. Očekávalo se od nich, že si budou dělat poznámky a podají vysvětlující připomínky, když se soudci čas od času zeptají jejich směrem.

²⁰ F. Gies & J. Gies *A medieval family: The pastons of fifteenth-century England*. Harper Perennia (2018) strana

²¹ H. Castor *Blood and roses: The Paston Family and the wars of the roses*. Faber (2004).. Strana 11

²² H. Castor. *Blood and roses: The Paston Family and the wars of the roses*. Faber (2004).. Strana 11

²⁴ . *A dictionary of British history* Oxford University Press. (2009) str. 134

William Paston se ukázal jako chytrý mladý muž, který naplno využil svých schopností. Vrátil se do Norfolku, aby zahájil svoji právní praxi. Nejprve získal v roce 1412 právní poradenství pro mocnou obchodnickou skupinu města Norwich. Norwichský biskup ho jmenoval stewardem svého dvora v roce 1413 a pak obdržel dva roky stewardství pro vévodu z Norfolku ohledně jeho majetku ve východní Anglii. Steward je administrativní služebník, který se stará o spojení mezi několika panstvími. Měl povinnost dohlížet na čestné soudy, kontrolovat účty a dohlížet na soudního vykonavatele.²⁵ Stal se soudcem města Norfolk v roce 1418 a množství majitelů půdy, jež zastupoval, pomalu rostlo.

V té době se už působení Williama Pastona rozvíjelo na státní úrovni. V roce 1418 ve věku čtyřiceti let dosáhl William Paston hodnosti advokáta *serjeant at law* stejně jako Sir John Stonor. Williamova práce vyžadovala rozmanitou znalost práva, odbornost při vysvětlení právního záznamu a řečnickou šikovnost.

Williamova kariéra pokračovala cestou vzhůru. V roce 1426 se stal královským advokátem, jedním z vybrané skupiny obhájců. Tato skupina zastupovala korunu před soudem. O tři roky později se William Paston ve věku 25 let stal soudcem Soudu obecných rozepří. Jednalo se nepochybně o mnohem větší společenský vzestup než v případě Johna Stonora. Clement Paston si za rok při dobrých ekonomických podmínkách získal výdělek tři libry. Jeho syn jako soudce nyní ročně pobíral 70 liber. Samotné bohatství ovšem nestačilo, aby si člověk zaručil pozici v privilegovaných kruzích. Nejdůležitější bylo vlastnictví půdy.

William Paston využil svůj právní talent a koupil a během dvacátých let 15. století získal spoustu pozemků nedaleko zemí, které zdědil po svém otci a strýci Goneldu Somertonovi. Paston samotné nebylo panství. William zkupoval co nejvíce zemí kolem něj, aby z něj mohl vytvořit celek. To byl náročný projekt, ale nikoliv nedosažitelný. A Pastonovo načasování se hodilo, protože vévoda z Norfolku a Earl ze Suffolku bojovali ve Francii a jejich pozemky se koncentrovaly hlavně v Suffolku. Nejvíce majetku v severním Norfolku měl vévoda z Lancestru. William využil masivně svých konexí a sám se stal právním reprezentantem Lancesterského vévodství v roce 1420. V roce 1440 shromáždil majetek, který mu vynášel 250 liber ročně.

Na počátku 40. let se mohl soudce William Paston, nyní ve věku šedesáti let, hrdě dívat na svoje úspěchy. Oženil se s urozenou ženou Agnes, dcerou sira Edmunda Barryho.

Vztah Williama Pastona a jeho manželky Agnes je složité poznat. Zachoval se totiž jenom jeden dopis z roku 1436, který psala Agnes Williamovi. List začíná obvyklým přáním všeho dobrého. Posléze pokračuje důležitým momentem v historii rodiny Pastonů. Agnes charakterizuje první setkání mezi Johnem Pastonem a jeho budoucí ženou Margaret Mautsby. V dopisu je zmíněno, že setkání proběhlo v Reedhamu, což je rodinné sídlo Margaretiny matky. Agnes píše, že Margaret uvítala Johna přátelským způsobem. Na tom vidíme, že schůzka mezi budoucími manželi proběhla dobře a Agnes ji hodnotila pozitivně. Agnes líčí, že Margaret prohlásila, že Johnny vypadá hodně jako William. To svědčí o tom, že se už setkali předtím. William Paston nepochybně osobně pracoval na domluvě sňatku. Neobvyklá je rada faráře ze Stocktonu pro Williama, že když koupí šaty, Margaretina matka by doručila kožešinové doplňky. Ukazuje to, že církevní hodnostáři v závislosti na osobních vztazích mohli radit i v jiných záležitostech než jenom duchovních. Na závěr dopisu Agnes žádá, aby jí William koupil cívky zlaté nitě. A ještě ujišťuje, že se jeho rybníkům daří. Z listu se dá

²⁵ Catherine Kelly, „The Noble Steward and Late-Feudal Lordship.” *Huntington Library Quarterly*, vol. 49, no. 2, JSTOR (1986), pp. 133–48.

vyčíst malá informace o hospodářství Pastonů. Důležitá je pro mě ovšem poslední věta, v které Agnes píše, že dopis napsala ve spěchu svojí vlastní rukou, protože neměla nikoho zrovna k dispozici. To svědčí o tom, že nebyla zvyklá psát dopisy sama, jinak je zvláštní, že považovala za nutné to zmiňovat.²⁶

Informace o spěchu při psaní dopisu je podle mě důležitá v konfrontaci s interpretací dopisu Helene Castor. Ta si myslí, že stručnost značí chladný vztah Agnes k soudci Williamovi. Podle mě příliš opomíjí fakt, že dopis napsaný ve spěchu bude stručný bez ohledu na to, jaký vztah má odesílatel k adresátovi. Vzhledem k tomu, že jak sama Castor píše, se z korespondence zachoval pouze tento dopis, odhadovat narativní strategie je extrémně komplikované.²⁷

Máme možnost pozorovat, že John Stonor a William Paston měli několik podobností. Oba pocházeli ze skromných poměrů, neboť u obou mají někteří badatelé podezření, že jejich rodiny se povznesly z prostého stavu. Rozdíl je v tom, že zatímco Stonorové jsou starší rodina, kde navíc už John zdědil nemalý majetek, William se naproti tomu narodil do chudých poměrů. Oba měli aktivní rodiče ochotné podporovat své děti a zajistit, aby se měli co nejlépe. John Stonor dostal nemalý majetek pro sebe a svou ženu ještě za života svých rodičů. William Paston obdržel finanční podporu na potřebné vzdělání, aby mohl nastartovat svou právnickou kariéru. Oba měli neuvěřitelnou životní dráhu, Sir John Stonor ve státní správě, zatímco William Paston předvedl obdivuhodný výkon při budování nového panství téměř z ničeho. Oba se stali elitními advokáty. Společnost si jich vážila pro jejich právnickou expertizu. Stonor a Paston sloužili královské administrativě. Zde vidíme rozdíl v tom, že Stonor měl mnohem vyšší postavení v centru dění, zatímco Paston se snažil angažovat v lokální oblasti. Oba rozhodně cestovali více než obyčejní lidé, a to kvůli svým právnickým povinnostem. John Stonor se obecně najezdil více, dokonce i za hranice vlasti. Oba svoji rodinu ovlivnili na další generace – John Stonor zvětšením rodinného jmění, William Paston vybudováním základů rodu.

Nicméně Stonor i Paston jsou stejně jako mnoho dalších osobností důkazem, že silné otce střídají slabší synové.

Přese všechno máme možnost pozorovat i poměrně zásadní rozdíly. William Paston měl mnohem větší vzestup, ale rod poté čekaly o to větší problémy. Mezitím generace Stonorů řešila pouze rychle se střídající dědice, kteří umírali mladí, střídané několika obdobími poručnictví.

Co můžeme vyvodit z příkladu dvou mužů? Právnická kariéra mohla být mnohem lepší než vojenská. Dobrý právník nebo soudce mohl získat bohatství, majetek a vliv. Šlo také o jednu z nejpraktičtějších cest ke šlechtickému titulu. A nabízí možná také neobvyklou představu o tom, jak se šlechta utvořila jako třída.

Mnoho laiků omezuje svou představu o středověku na bezmyšlenkovité zabíjení a rytíře. Stonorové a Pastonové dokazují, že pero je mocnější, než meč. William Paston neměl problém používat ani jedno.

²⁶ J. Gairdener *The Paston Letters A. D. 1422-1509 vol 2 Henry VI Information against Walter Aslak* Cambridge University Press 1422-1509 (2010) strana 13

²⁷ H. Castor (2004). *Blood and roses: The Paston Family and the wars of the roses*. Faber. Strana 23

2. Pastonové a jejich boj o místo na slunci

Soudce William uspěl. Své rodině zanechal obrovské pozemky a velké bohatství. Nicméně vydobyté pozice stály na vratkých nohách. William díky své práci soudce a reputaci držel svůj majetek pevně a nezpochybnitelně ve svých rukou. Jeho syn John Paston tohle říct nemohl. Když William Paston skonal, zanechal rodinu v problémech, takže syn musel čelit mnoha výzvám z minulosti.

V době, kdy William Paston skupoval půdu, členové gentry si velmi konkurovali. Definovat gentry je velice problematické už kvůli tomu, že se tak dají nazvat různé části společnosti od nižší šlechty až po vyšší klérus. Obecně jsme schopní říct, že se jednalo o třídu anglické šlechty, která se úzce propojila se zemí, konkrétně s velkými domy, které byly centrem venkovského panství. V době 15. století měli tito lidé velkou šanci rozšířit svůj majetek a vliv v důsledku politických problémů, kterými trpěla centrální vláda.²⁸

Každý úspěch, jehož soudce William dosáhl ve svůj prospěch, znamenal neúspěch pro někoho jiného. Udělat si nepřátele při takových transakcích bylo velice jednoduché. Získání norfolského panství Východní Beckham trvalo 10 let a nepřátelství, která z toho vyplynula, poznamenala rodinu Pastonů na další generaci.²⁹

Toto panství bylo vdovou Joan Mariotovou v roce 1434 nabídnuto k prodeji. Její muž měl peníze z rybářské živnosti v Cromeru, ale utopil se. Jeho vdova proto musela rozprodat majetek, aby měla na splacení manželových dluhů. Pro zájmy Pastonů měl Východní Beckham výhodnou polohu, a sice deset mil od vesnice Paston, ale pouhou míli od relativně nedávno koupeného Greshamu. William Paston učinil vdově nabídku na odkoupení. Nicméně přišla současně konkurenční nabídka od dalšího zájemce Edmunda Winter a tento člověk se stal zdrojem problémů Pastonů pro další generaci.³⁰

Edmundův otec William Winter v mnohém byl v mnohém podobný svému pastonovskému jmenovci. Právník z chudé rodiny, který vydělal jmění a měl v úmyslu ho utratit za majetek a půdu. Po jeho smrti rodina Východní Beckham prodala, aby mohla zaplatit náboženské obřady za mrtvého, jak William Winter požadoval ve svojí poslední vůli. Jeho syn Edmund se s tím nikdy neshodl, ale dokud Východní Beckham zůstal v rukou rybáře z Cromeru, nechávalo ho to klidným, protože nepředstavoval žádné nebezpečí pro jeho působení v těchto končinách. To se ovšem s příchodem Williama Pastona na scénu změnilo. Netřeba dodávat, že v té době se od Edmunda odvrátila štěstěna, zatímco Paston byl hvězdou na vzestupu. O to méně si mohl dovolit, aby Východní Beckham získal.

Celá soutěž ohledně panství prošla několika obraty. Protože zoufalá situace vyžadovala zoufalé řešení, Edmund Winter obsadil v roce 1434 panství Východní Beckham silou, a to ještě předtím, než prodej panství řádně skončil. William Paston nabídl vdově Mariotové, že jí ve sporu s Wintersem o Východní Beckham bude hájit a cenu za své služby si nechá odečíst z obnosu, který měl za půdu dle jejich už uzavřeně

²⁸ M. Jones, (.). *Gentry and lesser nobility in late medieval Europe*. 1986 Alan Sutton. strana 11

²⁹ H. Castor, (2004). *Blood and roses: The Paston Family and the wars of the roses*. Faber. Strana 19

dohody zaplatit. V dohledné době byli ovšem Mariotové frustrováni jak z Pastona, tak i z Winterse.

Z té doby máme zajímavý dokument, a to petici earlovi ze Suffolku nejspíše z roku 1439. V něm se líčí, jak William Mariot z Cromeru přišel. Východní Beckham měl koupit od Johna Drewa. V této petici vidíme, že se klade důraz na předchozí majitele. Dává to smysl, protože petice je psaná Williamem Pastonem, jenž chtěl, aby bylo jasné, že Východní Beckham mu legitimně prodal. Proto bylo podstatné, že Joan Mariot panství legitimně vlastnila, jsou zaznamenána přesná čísla. Roční hodnota Východního Beckhama je 20 marek. Po nákupu pozemku William svolil, aby na něm žili nájemci Johnu Ruddemu a Johnu Clementovi z Cromeru výměnou za zisk pro Williama a Joan. V petici je uvedeno, že William Mariot a jeho žena koupili panství za 450 marek. Nyní se dostáváme k té nejdůležitější části dokumentu. Je zde napsáno, že když William Mariot zemřel, jeho vdova Joan souhlasila s prodejem panství Williamu Pastonovi v podobě již dříve mezi nimi zaznamenané. William zde klade důraz na to, že o prodeji existují písemné záznamy. Po této dohodě trojice mužů John Griffin, Robert Brampton a Thomas Saxthorpe neprávem vyhodili z panství již zmíněného Johna Ruddeho a Johna Clementa a spáchali tam spoustu škod. John Rudde po tomto incidentu zemřel. John Clement pod vlivem Williama Pastona začal legální proces na znovuzískání panství. Novým spolunájemcem byl jmenován Edmund Hampden. Petice končí prohlášením, že by William Paston měl dostat, co mu po právu náleží.³¹ Zde vidíme, jak komplikované obchodní transakce mohly probíhat. A pokud došlo k takovému násilnému převzetí během prodeje majetku, musel kupec jednat s více než jednou stranou.

Joan Mariot zemřela v roce 1441, ale spor stále trval. Její potomek John Mariot si uvědomoval vážnost situaci. Z prodeje už nezbyly žádné peníze, všechny spolky výdaje Williama Pastona na právníckou obhajobu. John Mariot došel k závěru, že není jiná eventualita, než aby od prodeje odstoupil a tehdy našel nečekaného spojence v osobě Edmunda Wintera. Jedná se o další skvělou ukázkou, jak se závazky můžou měnit podle situace. Pro Wintera se jednalo o příznivý vývoj událostí, neboť si uvědomoval, že jeho nárok na panství je pochybný, přestože zpočátku slavil dílčí úspěchy v soudním řízení.

William Paston po tak dlouhé době ovšem neměl ani v nejmenším v úmyslu vycouvat ze sporu bez boje. Jeho vlastní nárok na panství stál též na velice vratkých základech vzhledem k tomu, že právně nebyl prodej nikdy proveden. Nicméně měl v držení veškeré listiny o vlastnictví k pozemku, které mu Mariotové dali, když je zastupoval proti Winterovi. Paston zmobilizoval všechn svůj právnícký um a politický vliv, který měl, a pozemek fyzicky získal v roce 1444. Bylo to téměř deset let poté, co se poprvé pokusil Východní Bekcham koupit.

William Paston nebral na své cestě nahoru po společenském žebříčku ohled na nikoho, jak jsme mohli vidět na výše uvedeném případě. Juliana Herberd - norwichská vdova například tvrdila, že ji Paston měl držet ve vězení po tři roky, aby se dostal k jejím titulu, a to dle jejích vlastních slov s ničím než „*pintou mléka po deset dní a nocí a krájeným bochníkem*“³².

Bývalý voják Walter Aslak nám zanechal záznam o tom, jak ho William Paston obvinil z vyhrožování během jejich rozmíšky. Paston dostal toto obvinění k soudu a podařilo se mu u arbitra na něj vymoci příkaz k uvěznění poté, co měl zlomit jeho

³¹ N Davis, , R Beadle., & Richmond, C *Paston Letters and papers of the Fifteenth Century*. Oxford University Press. (2004). strana 5

³² H.Castor, (2004). *Blood and roses: The Paston Family and the wars of the roses*. Faber. Strana 20

„jeho víru a důvěru“. Ostatně o tom máme možnost se přesvědčit v následujícím dokumentu

Listina je nazvána ve volném překladu jako „*Informace proti Walter Aslakovi*“. Nemá konkrétní adresu. Soudce Paston na začátku píše, ať je známo, že noc před hostinou pána Ježíše ve druhém roce vlády Jindřicha VI. jistí neznámí problémoví lidé, kriminálníci a narušitelé králova míru se vloupali se zlostí do domu jistého Johna Gryse z Wightonu. Díky téhle počáteční formulaci je dopis ve sbírce datován mezi období od srpna 1426 do října 1427. Podle dopisů mělo být výtržníků nanejvýš 80. Vidíme, že popis činů je velice podrobný. Zločinci měli s tesařskými sekerami rozsekat dveře a okna, zajmout Johna Gryse, jeho syna a jejich služebnictvo. Líčení zločinu pokračuje vyprávěním o místě, kde oběti zavraždili. Měli je vzít k místu vzdálenému míli od domu. Zde je měli zločinci původně v úmyslu pověsit. Protože neměli provazy, měli Johna Gryse a jeho služebnictvo zavraždit tím nejbrutálnějším způsobem, o kterém se kdy v této zemi mluvilo. V listině podrobnosti vraždy nejsou uvedeny. Vzhledem k výše uvedenému důrazu na tesařské sekery lze logicky předpokládat, že Grys, jeho syn a služebnictvo byli brutálním způsobem rozsekáni sekerami. Formulace, že jde o nejhorší zločin, o němž se v kraji mluvilo, by mohla svědčit o tom, že si pachatelé se sekerami dali záležet na tom, aby jejich oběti byli co nejdéle naživu. V následující části listiny už William Paston píše o sobě. Waltera Aslaka obviňuje, že v něm vyvolal strach a děs z toho, že by byl zabit stejným způsobem, násilně a proti králově míru v průběhu hrabského soudního dne drženého v Norwichi 28. srpna druhého roku vlády Jindřicha VI., kde se nacházelo velké množství lidu kvůli soudnímu dni. Líčí tam, že Walter Aslak sám a jeho služebník Richard Killingworth napsali spoustu výhrůžek smrti a rozsekáním. Varování byla v angličtině, některá se i rýmovala. Listina popisuje, jak měl Walter Aslak přibít výhrůžky na dveře převorství Nejsvětější Trojice v Norwichi a na bránu kostela menších bratří v Norwichi a na městské brány Needhamu a Westwicku a v dalších částech města. Z dopisu lze těžko vyvodit, zda se těchto výhrůžek skutečně dopustil sám Aslak. Je těžké si představit, že kdokoliv by takto veřejně vyhrožoval někomu dalšímu, navíc soudci. Ještě složitější je představit si, že by někdo své úmysly takto veřejně vystavil, čímž by se sám kompromitoval. Dá se spekulovat o tom, zda celé vyhrožování neinicioval sám soudce Paston. Koneckonců on nejvíce těžil z problémů, které kvůli obviněním Walteru Aslakovi vznikly. Druhá věc, která mne na celém dokumentu zaujala, je celá záležitost kolem Johna Gryse, protože jak postřehneme, i ve zbytku dopisu se o celé záležitosti mluví extrémně okrajově, přestože se mělo jednat o jeden z nejhorších zločinů v kraji. Nic není řečeno o tom, jaký byl motiv vrahů. Ani žádný pokus vystopovat pachatele zmíněn není. Přesto je nutné poukázat na fakt, že William Paston přímo z vraždy Gryse Waltera Aslaka neobvinil. Podle názorů historiků z Edinburghského žurnálu se Walter Aslak snažil pouze využít atmosféru strachu po smrti Johna Gryse k vystrašení Williama Pastona.³³ Je to o důvod více se domnívat, že Walter Aslak nutně nemusel být tím, kdo stál za vyhrůžkami. Aslak jako bývalý voják si nepochybně mohl myslet, že nahnat strach Williamu Pastonovi je nejlepší řešení. Je ovšem těžké si představit, že Pastonova žaloba byla neočekávaná reakce. V takovém případě je složité analyzovat vnitřní pochody dané osoby, které se řídí nejenom jejím duševním stavem, ale informacemi, které má k dispozici.

Aslak měl vyhrožovat Pastonovi, jeho služebníkům a úředníkům, že budou zabiti stejným způsobem jako John Grys. Zajímavá je poznámka, že měli přidat

³³ *The Edinburgh Review: Critical Journal 1908–1910: Vol 208 Issue 426 strana 400*

latinské označení „*et cetera*“, z čehož dokument usuzuje, že pisatelé a tvůrci připomínek vsutku vyhrožovali soudci Pastonovi. William Paston a jeho služebníci měli být kvůli tomu ve velkém strachu a hrůze z toho, že budou zavražděni řečenými kriminálníky a darebáky. Listina zdůrazňuje, že výhrůžky omezily svobodu Williama Pastona a jeho úředníků a zabránily jim ve volném pohybu a jízdě. Tady vidíme, že se William Paston snaží poukázat na to, že ho výhrůžky nějakým způsobem poškodily. To je v tomhle případě jeho argumentace. Samotné výhrůžky by ale nestačily na usvědčení. William Paston se snaží zdůraznit, že výhrůžky mu způsobily škodu. Jestliže se jeho úředníci a služebníci nemohli pohybovat volně, nemohli vykonávat svoje povinnosti pořádně, což v případě soudce Williama Pastona mohlo ovlivnit jeho příjmy. William Paston podal oficiální legální stížnost proti Walterovi a Richardovi, legální proces se táhl, dokud nebyli shledáni vinnými a neměli mu za utrpenou škodu zaplatit 120 liber. Pravděpodobně to byla celá motivace, proč Paston vůbec o soud usiloval. Jakmile byla stížnost podána, ale předtím, než se sebraly důkazy, Sir Thomas Erpingham, silný a mocný podporovatel Waltera Aslaka v těchto otázkách a problémech proti Williamovi, obě strany přesvědčil, aby vyřešili tuto záležitost následujícím způsobem. Oba pánové měli spor vyřešit podle svého přání. Erpingham ovšem ustanovil několik pravidel. Ani jedna strana by se neměla snažit získat výhodu. Neměla by nikoho žádat o ochranu. Neměla by se snažit předat záležitost dalšímu soudu a získat doporučující dopis od některého lorda v jejich prospěch. Bez ohledu na to, jak soud dopadne, byli William i Walter vyzváni, aby výsledek respektovali.³⁴ Dopis je detailním popisem, jak tehdy mohlo vypadat soudní jednání mezi dvěma urozenými muži. Současně je to důkazem, že právo a čest se propojovaly.³⁵

Williamův nekompromisní přístup byl nedílnou součástí jeho úspěchů. Nadělal si velmi často nepřátele jenom tím, že zastupoval někoho u soudu, za což se mu protistrana mstila. On sám byl ovšem nepochybně složitou osobností. Jeho dopisy jsou zaručeně zajímavým kontrastem k tomu padouchovi, kterého velice rádi popisovali jeho protivníci.

Jeden z důležitých procesů, kterých se účastnil, je i spor mezi převorstvím v Bromholmu a Johnem Wortesem alias Pastonem. V roce 1418 zvolili řeholníci z kláštera v Bromholmu Nicholase za svého nového převora. Zdá se ale, že John Paston nebo John Wortes obdrželi jmenování od papeže. Nicholas napsal soudci Williamovi o pomoc, ale zdá se, že Wortes/Paston – pravděpodobně ne příbuzný Pastonů – uspěl v ustavení svého postavení. William Paston psal spolupracovníkům, aby se snažili podat obvinění proti Johnu Pastonovi/Wortesovi zejména proto, že se stal biskupem v Corku, a nechal římský soud najít důkazy proti Nicholasovi a soudci Williamovi. Paston/Wortes měl svou pozici potvrzenou v roce 1426 a William o něm hovoří jako o „*tomto prokletém biskupovi z Bromholmu*“.

Z července roku 1425 máme listinu přímo od Nicholase psanou Williamu Pastonovi. V úvodu oznamuje převor Nicholas Williamovi, že John Paston přibil na dveře kostela několik dopisů, jimiž ho předvolával k soudu v Římě. Jednalo se o samozvaného příbuzného Johna Pastona alias Johna Wortese, který se soudil o svoje postavení převora v Bromholmu. Jedná se o zajímavou část Williamovy

³⁴ J. Gairdener *The Paston Letters A. D. 1422-1509 Vol. 2. Henry VI.* Cambridge University Press (2010) | *Information against Walter Aslak* strana 12

³⁵ J. Gairdener *The Paston Letters A. D. 1422-1509 Vol. 2 Henry VI.* Cambridge University Press 1422-1509 (2010) *Information against Walter Aslak* strana 13

kariéry, na kterou poukazují další dopisy. Co je zajímavé, že v tomto Nicholas Bromholm nazývá uchazeče o převora Johnem Pastonem. V ostatních dopisech týkajících se sporu psaných Williamem ho vždy nazývá Johnem Wortsem, který se nazývá Pastonem. Těžko říct, co z toho usuzovat, ale vzhledem k tomu, že William Paston stál ve sporu na straně Nicholase, jde o zajímavou volbu slov. I kdyby se převor snažil být stručný, je zvláštní, že použil jméno, které by se mohlo setkat u Williama Pastona s negativní reakcí. Koneckonců jak víme z další korespondence týkající se Wortese, William Paston se důrazně ohrazuje proti tvrzení, že by tento člověk měl být příbuzný. Užitím rodového jména se možná převor Nicholas snažil vzbudit ve Williamovi pocit, že tohle je jeho zodpovědnost, a vyvinout na něj nátlak k vyřešení situace. Je těžké odhadnout narativní cíle této formulace, protože Nicholas k tomu nic víc už nepíše a přechází k dalším záležitostem. Píše, že předpokládal příchod zástupce do Bromholmu, který by zastupoval Johna Pastona alias Wortese ve sporu. O něco dál se píše o přítomnosti jakéhosi Roberta z Yorku v Norwichi.

Ostatně sám William Paston se ke svým nepřátelům vyjadřuje v dopise z prvního března 1426, jenž byl adresovaný Williamu Worstedovi a dalším. Je z něj čitelné, že Paston stejně jako v té době každý projevoval patřičnou zbožnost, což se projevuje ve veškeré jeho korespondenci. Aslak, Herberd jsou přímo zmíněni jménem a Paston sám o nich mluví jako o lidech, kterým neukřivdil, ale kteří mu způsobují problémy jenom kvůli záležitostem jeho pánů a přátel, které zastupoval u soudu, jak píše. Tady možná je možno spatřovat projev určité lidskosti a postěžování si nad již zmíněnou největší nevýhodou právnické praxe, a to že s každým vyhraným případem si člověk vytvořil nepřítele. Musíme mít na paměti, že se může snažit vyvolat sympatie adresáta.³⁶

Součástí vzestupu Williama Pastona se musel nevyhnutelně stát i dobře uzavřený sňatek. Nevěsta představovala vynikající vyhlídky, neboť jeho nastávající Agnes byla dcerou rytíře Sira Edmunda Barryho z Hertfordshiru. Agnes přinesla svému manželovi jako věno tři panství a dala mu 5 dětí.

William I. Paston dokázal vybudovat doménu, která se nedala srovnávat s tím, co vlastnil jeho otec. Díky tomu, že se povětšinu života věnoval kariéře a nechal sňatek na později, podařilo se mu najít mnohem lepší nevěstu, než kdyby se o to pokoušel jako student práv. Jeho expanzivní politika mu zajistila rozsáhlý majetek a blahobytný život, ale přitom přinesla jeho rodinně zapřísáhlé nepřátele. Ukázalo se, že bez dlouho vybudovaného politického vlivu a respektu u sousedů nemohl jeho syn pohodlně udržet to, co jeho otec vybudoval. Proto s jeho smrtí odstartovala série problémů, kterou držela na uzdě jenom síla osobnosti soudce Williama. A jak už to tak bývá, syn nedosahoval kvalit otce. John Paston musel čelit spoustě nároků na nově nabytý majetek.

2.2. John Paston a snaha o udržení panství

Ztráta soudce Williama se projevila téměř okamžitě. Mnohem větší nebezpečí nicméně představovaly ostatní rodiny a následky samotné poslední vůle soudce Williama.

³⁶ J. Gairdener *The Paston Letters 1422-1509 vol 2 Henry VI* Cambridge University Press (2010). *William to William Worsted and others strana 26*

John I. Paston se narodil do mnohem lepších poměrů než jeho otec, který se postaral o to, aby jeho syn měl vzdělání. Nejdříve studoval Cambridge, pak stejně jako jeho otec právo ve Westimsteru. Současně se po nějaký čas staral o koně v královské domácnosti. Dostalo se mu potřebných dovedností potřebných pro hlavu rodiny. Jeho chotí se stala Margaret Mautsby, dcera již zesnulého otce, která přivedla do domény Pastonů další bohaté panství. Navzdory nesporným výhodám ale soudce William ve své vůli zanechal svého syna v nedobré postavení, když se rozhodl majetek příliš rozdrobit mezi své další děti a ženu. John musel postupovat tvrdě a bez ohledu na osobní problémy, protože pokud by se kompromitovala stabilita domény jako celek, všichni by utrpěli pádem zpátky na úroveň rolnictva. K problémům uvnitř rodiny a uvnitř domény se přidaly potíže zvenčí.

Pastonové čelili útoku na třech frontách. První z nich se stalo panství Oxnead. Jednalo se o majetek, který William odkázal své ženě ve své závěti. V dané době bylo zvykem vznášet nároky na panství od původních majitelů, kteří stále cítili, že majetek je i přes prodej vlastně jejich. Proto když se objevila příležitost, snažili se ji získat zpátky. Tyto pololegální zábery podporovala politická situace ve 40. letech 15. století. William de la Pole, 1. vévoda ze Suffolku, anglický státník, vojenský velitel a oblíbenec slabého krále Jindřicha VI. a mecenáš většiny nepřátel Pastonů, pocházel z rodiny prosperující z obchodu s vínem a vlnou a zastával roli mocného magnáta v regionu. Jeho tři přísluhovači John Heydon, Thomas Tuddenham a John Ulverston, právníci a lokální držitelé úřadů a v podstatě lupiči vyhrožovali a tyranizovali ve jménu svého ochránce obyvatele v Norfolku, Suffolku a v dalších částech Východní Anglie.³⁷

Heydon, soudce v Norwichi, se stal obzvláště velkým trnem v patě rodiny Pastonů, kteří ho mohli vinit z mnoha svých pozemkových obtíží. Nepěknou proslulost mu obstaral jeho domácí život, protože ho podvedla manželka, kterou později kompletně zapudil ze své blízkosti a vyhrožoval jí vyříznout nos, aby všichni viděli, co je zač. Hrozil rovněž, že pokud potká dítě, které jeho žena zplodila s jiným mužem, tak ho zabije. Tohle jsou informace, které máme od manželky Johna I. Pastona Margaret.

Problémy z Oxneadu vznikly kvůli „nároku“ karmelitánského mnicha Johna Hauteyna, jehož rodina vlastnila Oxnead, který měl být součástí rodinného dědictví, a proto neprodejný. Přesto v roce 1361 taková transakce proběhla a od kupce pak panství znovu koupil soudce Paston.

Mnich tvrdil na svém slyšení u soudu, že když byl ještě soudce William naživu, nemohl mít férový proces. Měl vliv díky podpoře již zmíněného 1. vévody ze Suffolku. Tehdejší, z dnešního pohledu až mafiánská praxe se potvrdila v dalších událostech. Úředník soudce Pastona a agent celé rodiny James Gresham varoval Johna, že tlupa nezaměstnaných námořníků působících nyní jako banditi měla vyplenit Oxnead a ustanovit zde karmelitánského mnicha. Edmund Paston, Johnův bratr a farář Oxneadu se s nimi střetli na cestě a po krátké slovní přestřelce mezi ním a karmelitánem se skupina stáhla.

Potíže v Oxneadu ovšem zůstávaly jenom jedním ze tří současně jdoucích útoků na majetek, kterým Pastonové čelili. Další problém vyvstal ve Východním Beckhamu. John Mariot se znovu vrátil na scénu podporován Edmundem Winterem. Díky tajné dohodě se Simonem Gunnerem, který měl majetek zde pronajatý od soudce Williama, se Mariotovi podařilo převzít kontrolu nad nemovitostí.

³⁷ F. Gies & J. Gies *A medieval family: The pastons of fifteenth century England*. Harper Perennial. (2018) strana 54

Mariot byl nicméně malou nepříjemností ve srovnání s již zmíněným Johnem Heydonem. V mnoha ohledech se podobal Williamu I. Pastonovi, byl to člověk chudého původu, který měl úspěšnou kariéru jako právník. Vynikal mimořádnou inteligencí a měl velké ambice. Přestože jeho manželství skončilo v žalostném stavu, jako poškozená strana zůstal v dobrých vztazích se svým tchánem Edmundem Winterem, který bojoval se soudcem Pastonem o Východní Beckham. Kromě tohoto faktu k Heydonově nepřátelství vůči rodině Pastonů přispěl i fakt, že se jejich mocenské zájmy střetávaly. Heydon skupoval pozemky kolem Baconsthorpu, aby vytvořil panství, které se ovšem nacházelo ve stejné sféře, kde se snažil prosadit soudce William I. Paston. Všechny jejich majetky se nacházely blízko Heydonových pozemků.

Střety mezi Heydonem a Pastony byly nevyhnutelné, ale strach z ohromného vlivu a moci soudce Williama držel Heydona na uzdě. Naneštěstí pro Pastony William zemřel v době, kdy Heydonova kariéra zaznamenala raketový růst a čerstvě vystudovaný John Paston nemohl doufat, že bude důstojným protivníkem.

Příští problém pro Pastony vyvstal v panství Gresham. Znovu se opakuje podobný scénář jako v Oxneadu. Na panství měla nárok rodina Moleynů. Dědička tohoto rodu Eleanor se provdala za Roberta Hungerforda. Ten měl velkou motivaci, aby vytěžil z dědictví své ženy co nejvíce, protože jeho dědeček i otec byli pořád naživu, a proto mohlo trvat roky, než by se dostal k vlastnímu majetku a zemi. Lord Moleyn se seznámil u dvora Jindřicha VI. s Johnem Heydonem, který se mu rozhodl k majetku pomoci. Dne 17. února 1448 Moleynové poslali oddíl mužů, aby se násilím zmocnili Greshamu. Tentokrát Pastonové nedostali varování, takže nebyli schopni zareagovat a panství bylo ztraceno dřív, než vůbec zjistili, co se stalo.³⁸

Kombinace Heydona a Moleyna se ukázala pro Pastony smrtící. John I. Paston rozpoznal, že je téměř nemyslitelné soudně se bránit proti násilnému převzetí panství u soudu, když jeho nepřátelé měli velmi silné konexe. Heydon sloužil 1. vévodovi ze Suffolku po více než 10 let. Moleyn sám měl kariéru u dvora Jindřicha VI.

Jindřich VI. byl špatným panovníkem trpícím psychickými problémy, které pravděpodobně zdědil po svém stejně nechvalně postiženém dědečkovi z matčiny strany králi Karlovi VI. Francouzském. Proto měl William de la Pole tak velký vliv jako vedoucí hlas královské rady, která vzhledem k panovníkově neschopnosti vládla. To znamenalo, že měl vévoda ze Suffolku obrovský vliv, ale přitom se nestaral o lokální potyčky a v podstatě zřídka vkročil na půdu Východní Anglie. Paston neměl žádný přístup k vévodovi, a proto pro něj bylo nemožné se účinně bránit.

John pochopil, že jestliže jeho soupeři mají svého ochránce, on potřebuje také někoho. Jeho člověkem se stal nepřítel vévody ze Suffolku Thomas Daniel, kandidát na rytíře královské domácnosti. Spáchal jeden z nejzávažnějších podvodů ve Východní Anglii, když si nechal od nápadníka svojí sestry Elizabeth Thomase Woodhouse z Roydon předat jeho vlastnictví před svatbou, aby mu poté oznámil, že se jeho sestra provdá za někoho jiného. Vzhledem k tomu, že Woodhouse předal vlastnictví dobrovolně, nemohl nic udělat a Thomas Daniel neztrácel čas, aby nevyužil svůj přístup ke královskému dvoru, aby si pojistil svoje držení nově nabytých pozemků.

Nicméně se Thomas Daniel pro Johna Pastona ukázal jako sázka na špatného koně. Přes všechny svoje naděje Thomas Daniel nedělal skoro nic, aby pomohl Pastonům k získání Greshamu zpátky. Navíc díky svým podvodným praktikám měl spoustu nepřátel, a tak tato aliance pro Pastony znamenala více starostí než užítku. Na seznamu soupeřů rodiny tak přibyl blízký přítel Johna Wyndhama a švagr ošizeného Thomase Woodhouse Sir Thomas Tuddenham, který nejenomže zastával

³⁸, H Castor.. *Blood and roses: The Paston Family and the wars of the roses.* Faber. (2004) strana 31–33

funkci blízkého poradce Suffolka, ale současně se jednalo o přítele Johna Heydona. Thomas Daniel způsoboval svým „chráněncům“ spoustu škody, protože spojenectví s ním nepřineslo žádný posun v boji o Gresham, navíc ještě tato aliance dělala Pastonům více nepřátel ze všech lidí, kterým Thomas Daniel ukřivdil, a ti to pak projektovali na rodinu. Nepřekvapí asi fakt, že se Thomas Daniel později pokusil obohatit i na úkor zájmů Pastonů a ti se v jednu chvíli dokonce spojili s Heydonem a Tuddenhamem proti Danielovi. Ukazuje to, jak křehké mohou být jakákoliv spojenectví, jak výběr správné osoby mohl znamenat rozdíl mezi úspěchem a neúspěchem.³⁹

17. května 1448 navštívily Margaret Paston a její snacha Agnes mši ve farním kostele v Norwichi. Jejich nový kaplan, mladý muž jménem James Gloys je nedoprovodil na mši a vrátil se z města do Agnesina domu. Cestou narazil na Johna Wynhdama a jeho služebníka a jednoho z jeho mužů Thomase Hawese. Wynhdam podobně jako William Paston ve velkém měnil svoje bohatství ve status a pozemky. Mezi ním a Pastony nebyl dobrý vztah kvůli hádce ohledně služeb pastýře v Margaretině panství Sparhamu. Kvůli tomu Wyndham vznesl obvinění na královské lavici a proces v té chvíli stále pokračoval.

Dopis lze považovat za pravděpodobně nejzajímavější z celé sbírky dochované pastonovské korespondence. Jedná se o unikátní záznam roztržky mezi rodinami ve městě Norwichi. Právě tady se ukazuje, jak velkým problémem pro Pastony byla pověst. Wyndham nadává Margaret a Agnes do děvek a uráží rodinu jako celek, což ukazuje, že útoky na Pastony mohly dojít až k osobním urážkám tváří v tvář při rozmíškách, jako byla tahle. Dále to podává výborné svědectví o tehdejších zvycích, jak máme možnost pozorovat v úvodní konfrontaci Jamese Gloyse s Johnem Wyndhamem. Když se Gloys snaží projít po úzké cestě mezi Wyndhamovou bránou a kanálem v těsné blízkosti jeho mužů, Gloys odmítl vzhledem ke špatným vztahům smeknout čepici na znamení respektu, jak bylo mezi gentlemany zvykem. Na toto Wyndham reaguje sarkastickým rozkazem: „*Cover thy head!*“ Chce po Gloysovi přesný opak toho, co měl udělat. Přitom používá neuctivé „*thy*“ místo uctivého „*your*“, proti čemuž Gloys reaguje stejně neuctivou a sarkastickou odpovědí: „*So shall I for thee!*“ říkající také přesný opak toho, co chce udělat.⁴⁰

Z listu lze vidět, že spory mohly skončit i šarvátkami uvnitř města. Ukazuje, jakou roli mohly hrát ve sporu tohoto druhu církevní autority. Margaret a Agnes nahlásí tento incident norwichskému převorovi, který si nechá předvolat Wyndhama. Opět se objevuje převor z Oxneadu a zavazuje se o události svědčit.

Margaret Paston měla neobyčejné postavení ve svojí rodině. Vzhledem k tomu, že byl její manžel kvůli soudům neustále v hlavním městě, fungovala v jeho nepřítomnosti Margaret v podstatě jako hlava rodiny. To vyplývá z většiny jejích dopisů, kdy instruuje manžela, co má nakoupit nebo poslat a zpravuje ho o situaci doma. Projeví výborné diplomatické a vůdcovské schopnosti. Podaří se jí tedy nejen zabránit krvavějšímu střetnutí a mírní celou rozmíšku, ale navíc dojde ke správnému názoru, že bude lepší Gloyse poslat pryč, než aby se riskovalo další střetnutí s Wyndhamem. Též to dokládá relativní blízkost mezi Margaret a její tchýní Agnes,

³⁹ H Castor, *Blood and roses: The Paston Family and the wars of the roses* (2004).. Faber. Strana 45–46

⁴⁰ N.Davis, *The Paston Letters: Selection in modern spelling*. Oxford University Press. (1999). *Margaret Paston to her husband*
Strana 10

což není překvapivé vzhledem k tomu, že věkový rozdíl nebyl ve srovnání s dnešními poměry tak velký a ženy dokonce odrodily své děti blízko od sebe.

Ukazuje to očividně další aspekt postavení ženy v této době. Máme možnost si povšimnout, že Wyndham se sice pokusil fyzicky napadnout Gloyse, ale nic takového si netroufl na Margaret nebo Agnes. A Margaret nezmiňuje, že by jí Wyndham vyhrožoval jakýmkoliv násilím. To poukazuje na fakt, že i když měla žena nižší postavení než muži, těšila se v některých ohledech větší ochraně a fyzicky ji napadnout by bylo v tabu a nečestné. Tomu nasvědčuje i fakt, že se Margaret rozhodla poslat Gloyse, jenž očividně měl určité dovednosti zacházení se zbraní, pryč ke svému muži, a tak svoji domácnost oslabit o jednoho muže schopného držet meč. Dá se to brát jako výklad, že sama Margaret se nebála o svoji bezpečnost a může se tím vysvětlovat i její ochota riskovat vlastní život v takzvaném „obléhání Greshamu“. Na tomto incidentu ale máme možnost vidět, že jakákoliv ochrana, kterou ženy v tomhle ohledu požívaly, nebyla absolutní a mohla být porušena, pokud měli útočníci silný zájem o to, aby danou osobu například použili jako rukojmí vůči svému soupeři, což byl nepochybně plán, který byl ve hře v momentě Margaretina pobytu u ztraceného majetku rodiny Pastonů na panství Gresham. Margaret zmíní, že Moleyns rychle vybírá nájem od rolníků v Greshamu a že Gloys mu k tomu řekne více. A v případě greshamského incidentu je Margaret v podstatě v první linii a riskovala svoje bezpečí daleko více než její manžel. John Paston ženu pověřoval překvapivě složitými a nebezpečnými úkoly a v mnohém se na ni spoléhal.

Legální snahy Johna Pastona domoci se navrácení Greshamu skrze soud nebo parlament nenesly ovoce kvůli vlivu Moleyna a Heydona u dvora. V říjnu 1448 se tedy rozhodl nechat obsadit dům v Greshamu v blízkosti základny okupantů. Vzhledem k tomu, že se jednalo o Margaretin majetek pro její zajištění v případě manželovy smrti, nastěhovala se do Greshamu ona. Stejně jako její tchýně Agnes držela pozice v Oxneadu. Margaret psala svému muži, aby jí poskytl dostatečný materiál na obranu, především kuše a šípy, halapartny a zbroj.

Zároveň informovala svého muže ohledně opevnění nepřátel. Moleynovy muže v Greshamu vedl John Patridge. Margaret popisovala, že udělali otvory pro střelbu na skoro každém místě domu z luků a pistolí a zabarikádovali dveře. Konfrontace probíhala i mimo Gresham. John Paston dostal informaci od přítele Johna Dammeho, který mluvil s Patridgem. Ten prohlašoval, že pokud ho Paston vyžene, nebude trvat dlouho, než Gresham získá zpátky Moleyn. Patridge prováděl provokace pořádáním hostiny v Greshamu, které se zúčastnil i Simon Gunnor, zrádce Pastonů z Oxneadu, který na cestě z hostiny dokonce Margaret vyhrožoval, že by měla svoje muže stáhnout.⁴¹

V lednu 1449 došlo k ozbrojenému přepadení, kdy Moleynovi muži provedli útok na pastonovské pozice v Greshamu. Přemohli obránce, poničili dům a vyvedli Margaret násilím ven, aniž by jí ovšem ublížili. John I. Paston podal kvůli útoku petici v parlamentu a Margaret se stáhla k rodinnému příteli Johnu Dammemu v Susteadu. Situace eskalovala kvůli šikaně nájemníků v oblasti Greshamu ze strany Moleynových mužů.

O stavu nám může vypovědět následující dopis z 15. února 1449, kde Margaret opět vyjadřuje víru, že se její manžel má dobře. Informuje svého manžela o situaci. V listu popisuje, že nakázala nájemníkovi a jejich příznivci Hanrymu Goneldovi, aby získal kopie soudních stížností, nicméně osoba jménem Gunnor nebyla doma, aby mu

⁴¹ Gies, F., & Gies, J. (2018). *A medieval family: The pastons of fifteenth-century England*. Harper Perennial. Strana 60-4

je mohl vydat. Harry promluvil k jeho úředníkovi, který mu měl říct, že mu žádné kopie do dalšího líčení nedá. Tato část listiny se týká dalšího soudního procesu, který rodina Pastonů vedla.

Řádění Lorda Moleyna podle Margaret pokračuje. Mluví se, že vyhrožoval třem dalším osobám. Konkrétně to bylo zabavením pozemků a majetků. Margaret píše, že je nutné pomoci, jinak budou pokutováni u dalšího soudu. Margaret zmíní člověka jménem Mack, který se rozhodne nezasít až do příštího soudu. Zmiňuje, že na Harry Gonelda je vyvíjen nátlak, aby platil Moleynům místo Pastonům. Po Goneldovi chce, aby shromáždil peníze od všech dalších a zaplatil. Tady pozorujeme, že soudní problémy mohly ovlivnit i zemědělskou situaci poddaných.

Dále píše o pozici Lorda Moleynse, který se má zdržovat u Johna Wintera. Margaret Paston působila nejen jako hlavy rodiny, ale rovněž jako zvěd. Vypráví, že během minulého týdne měli Moleynovi lidé dostat dopis, ale neví, co v něm je. I po vyhnání z Greshamu měla zde Margaret Paston stále svoje uši a oči. Psaní měl doručit služebník Lorda Moleyna Thomas Brampton. Dále má Margaret Paston velice dobrou představu o tom, kdo v Greshamu je, kdo naopak není. Margaret pokračuje, že podle jejich informací tam muži zůstanou, dokud nedorazí Moleyn. Ví, že Barampton má být nahrazen.

Margaret líčí komunikaci se služebníkem lorda Moleyna Barrowem. Informuje, že se ho zeptala, proč ohrožuje poddané na panství Gresham. Dostalo se jí odpovědi, že ohrožení nejsou. Margaret říká v listu, že ví moc dobře, že lže.

Napsala jsem Barrowovi, jak jsi nařídil, abych se zeptala, proč ohrožují muže. Goneld a další vaši sluhové a vaši dobrodinci byli označeni za ohrožené, ale on přísahal, že ohrožení nebyli. Ale vím, že opak je pravdou, protože jeho společníci číhali několik dní a nocí u Gonelda, Purryho a Beka ⁴²

To jsou nejspíše další nájemci u Greshamů, kteří jsou stále loajální. Margaret dál píše, že Moleynovi lidé slídili v jejich domovech. Popisuje obavy usedlíků, že kdyby je našli, tak by je zabili.

Margaret Paston líčí přímou konfrontaci s Moleynovými muži. Poslala několik svých lidí se zprávou, aby jí dali odpověď na její žádost a taktéž zda by mohli zachovat mír mezi Moleynovými lidmi a poddanými v Greshamu. Moleynovi lidé projeví přání mluvit s Margaret Paston osobně. To byl požadavek, nad kterým Margaret hned od začátku projeví jasnou nedůvěru. Nakonec k vyjednávání dojde, kdy se Margaret s Moleynovými služebníky v Greshamu setká u brány. Moleynovi muži se zavážou dále neublížovat nájemníkům. Margaret ovšem jejich slovům nedůvěřuje. Z této části je patrné, že Margaret Paston prováděla velice nebezpečné akce. Zodpovědnost, jež ležela na jejích bedrech, je vskutku neobvyklá. Současně se projevuje její schopnost opatřit si velice podrobné informace z nepřítelova tábora.

Informuje, že jeden z Moleynových mužů Barrow by raději ztratil 40 šilinků dvakrát, než aby mu jeho pán nařídil jít do Greshamu. Projevuje lítost nad tím, že se situace musela takto vyhroutit. Margaret se omlouvá za to, co udělal, protože se s Johnem Pastonem znal z dřívější doby. Margaret píše, že by měl mít sympatie pro Pastona, protože byl ze svého panství vyhnán podobným způsobem jako on. Zajímavé je, že Barrow popíše několik peticí, které podal lordu Suffolku, aby se Pastonovi vrátily jeho pozemky. To ukazuje, že přestože Barrow sloužil v podstatě nepřátelskému rodu, stále měl obrovský respekt před rodinou Pastonů. Byl tak velký, že měl

⁴² J. Gairdener *The Paston Letters A. D. VOL 2 1422-1509 HENRY VI* Cambridge University Press (2010) | *Margaret Paston to John Paston To my rytz wurchipful mayster, Jon Paston, be this delyvered in hast.* strana 130

protestovat dokonce i u samotného lorda Moleyna. Margaret dále projevuje celkem solidní schopnost argumentovat. Snaží se hrát na Barrowovu minulost a jeho empatii k někomu, kdo se mu podobá. Je tu zajímavý fakt, že Barrow zdůrazňuje, že by nikdy nevinil vévodu ze Suffolku. Suffolka brání, že jedná na základě informací předložených falešným padouchem. Mentalita doby velí obviňovat více lidí kolem urozené osoby, a ne osobu samotnou. Obecný konsensus byl, že král je obklopený špatnými rádci a ti jsou zdrojem problémů. I sám Richard, vévoda z Yorku, dlouho tvrdil, že nebojuje proti králi, ale proti jeho rádcům. A pozorujeme, že Barrow zde uplatňuje stejnou argumentační strategii. Neviní ze špatných věcí Suffolka, ale falešného padoucha. Tento způsob myšlení má několik rovin. Předně tím Barrow může vyjadřovat respekt. Má Suffolka v takové úctě, že nechce věřit, že by spáchal něco špatného, nebo může mít strach o něm něco špatného otevřeně říkat. Může jít také o způsob smířování se s realitou. Raději než přiznat, že pán je špatný člověk, tak se odpovědnost přesunuje na jeho okolí.

Margaret pokračuje v mírnění situace. Dává Barrowovi za pravdu, že lord Moleyn též učinil rozhodnutí zabrat Gresham na základě špatných informací. Jednalo se možná o zdvořilostní frázi. Pokud chtěl někdo někoho obvinít bez urážky, mohl vinu svěst na lidi dávající špatnou radu nebo informaci. Margaret projevuje dobrý takt. Píše, že neřekla jméno, ale i tak pochopili, koho myslí falešným rádcem, kdo poštlval Moleyna k obsazení Greshamu. Pozorujeme, že Margaret se snažila situaci zvládnout mírově. Snaží se i o Moleynovi mluvit v dobrém. Líčí, že mezi nimi proběhly další rozhovory, o kterých se nemůže v dopise dlouho rozepisovat.

Margaret dále varuje svého manžela, že je v nebezpečí nejen on, ale i John Damme. Upozorňuje ho, že v Londýně bude čelit stejným problémům jako u nich. Margaret zdůrazňuje upřímnou starost o Johnovo bezpečí tím, že ho celým srdcem prosí, ať nikam nechodí sám a má s sebou dobrou společnost.

Pokračuje tím, že lord Moleyn má kolem sebe nejobávanější muže. Posádka v Greshamu se dále vyjadřuje podle Margaret uctivě. Píše, že Johnu Pastonovi neudělali tolik škody, kolik mohli. Vypráví o Robertu Laverawnsovi, který je zraněný, ale už je na tom lépe. Dá se předpokládat, že ke zranění přišel při vyhnání Margaret z Greshamu. Dále pokračuje, že Bek a Pury nechtějí přijít domů, dokud neuslyší jiné zprávy. Margaret pokračuje, že by se jí nelíbilo, kdyby John Damme přišel teď k nim do kraje, dokud situace nebude jiná, než je nyní. To, že nechce, aby manžel někoho posílal domů, zdůrazňuje závažnost stavu.

Margaret projevuje upřímné city a doufá, že jí bůh dopřeje setkání s Johnem Pastonem brzy. Margaret žadoní, aby jí John poslal slovo o tom, jak se jeho záležitosti vyvíjí, protože nemůže mít lehkou u srdce, dokud se od něj nedozví zprávy, jak se má. Tohle může být další náznak, protože Margaret opouští formálnost a rezervovanost typickou pro většinu dopisů psaných Pastony a plně vyjadřuje svůj strach o Johna. Margaret pravděpodobně na Williamovi záleželo.

Poté Margaret obrátí pozornost na majetek v Greshamu. Johnovi oznámí, že většina jeho věcí zde byla rozprodána. Zdůrazňuje, že k ní Barrow a jeho společník mluvili velmi příjemně a řekli, že pro ni udělají jakoukoliv laskavost do té doby, dokud nebude v rozporu s přáními jejich pána. Další část pokračuje o vyjednávání výkupu věcí, které v Greshamu zbyly, což Margaret razantně odmítne. Agnes Paston je podle Margaret v pořádku a má pro svého syna jen dobré zprávy. Dopis je podle podpisu posláný ze Susteadu.

Popis napjaté situace pokračuje v dalším Margaretině psaní z 15. března 1451.⁴³ Tuddehnamův terror podle jejích slov pokračuje skrze jeho prostředníka Prentise. Ten vyhrožoval Herry Halmannyovi. Jeho žena to později řekla Margaret Paston. Také vyhrožoval Johnu Robynsovi, přičemž motivem byl jeho názor, že se proti němu provinili. Podle Margaret prohlásil, že je donutí ke spoustě věcem, anebo je nechá bez peněz. Líčí strach obou šlechticů z jeho pomsty, pokud by k tomu dostal možnost. Margaret informuje, že král Jindřich VI. má navštívit tuhle část království a že Tuddenham a Weydon mají jeho přízeň. Mluví o zvěstech, že oba mají mít nad krajem mnohem větší vliv než kdy předtím. Lidé jsou z toho nešťastní. Líčí, že Tuddenham a Weydon dělají v kraji všechno proto, aby z toho co nejvíce prosperoval jejich pán.

Margaret dále píše o Johnově dotazu, kde je jeho majetek (nespecifikuje o jaký majetek se má jednat). Odpovídá, že nemá možnost to zjistit. Píše, že pokud zahlédnou někoho, kdo má Johnův majetek a pokusí se ho od něj vzít, vystraší to ostatní s jeho majetkem. A potom se budou snažit udržet majetek Johna Pastona z jeho dosahu za každou cenu. Jak tohle vykládat je složité. Margaret nepíše podrobně, o jaký majetek se jedná. Je nutné si klást několik otázek. Jak takový majetek skončil v rukou několika lidí? Jak se rozpozná člověk, který má vlastnictví Johna Pastona? A proč by se snažil varovat ostatní? John Paston očividně něco rozdal. Něco, o jehož pozici nevěděl. Pro hlubší analýzu ovšem postrádáme kontext. Na této části dopisu uvidíme, jak moc důležitý k pochopení celkového narativu je. Jednalo se o něco, co Margaret nechce jmenovat jinak než majetek. O něco cenného. Na závěr celého odstavce o rozdaném majetku informuje o Johnu Osbornovi, muži, který si podle Margaretina názoru má vědět se situací rady.

Ještě píše o situaci v Greshamu, o níž jí informoval James Gloys. Mluví o tom, jak nájemci na tamní půdě stále loajální pastonům požadují, aby John Paston poslal svoje muže žít mezi ně, protože mají obrovské potíže a je jim neustále vyhrožováno. Bojí se, že John Paston neuzná závažnost hrozby. Poté píše, že přes jakéhosi Collinse poslala dopis Francois Costardovi ohledně toho, co mají udělat. Lord Moleyns měl mít podle ní proti Johnovi další soudní jednání. Informuje, že někdo, kdo Johna Pastona miluje, jí to řekl. A varoval ji tajně. Líčí, že je dobré vědět o jejich falešnosti. Pak Johnovi píše, ať jí rychle napíše, pokud by chtěl červenou pro jeho oblečení na soudní jednání. A píše mu o tom, aby nakoupil oděv pro jejich syny, protože v Norwichi zboží nemůže sehnat. Je podle mne zajímavé, že Margaret Pastonová nechce identifikovat člověka, který jí předal informaci. Může se jednat o náznak strachu, že by dopis mohl číst neoprávněný člověk z nepřátelského tábora. To dělá velký otazník nad všemi informacemi, které z těchto dopisů čerpáme.

Poměry se pro rodinu vyvíjely velice špatně. Paston nemohl kvůli konexím svých soupeřů nic dokázat u soudu či v parlamentu a jakákoliv fyzická konfrontace s Moleynovou posádkou v Greshamu dopadla katastrofálně. Situace se stala natolik zoufalou, že se Margaret snažila přesvědčit svého muže, aby spolkl pýchu a pokusil se dostat do dobré přízně vévody ze Suffolku. Tady se projevuje další vlastnost Margaret Pastonové, a to říkat pravdu a rady, které moc dobře věděla, že její manžel nebude chtít slyšet.

⁴³ J. Gaidener *The Paston Letters A. D. VOL 2 1422-1509 HENRY VI* Cambridge University Press (2010) *Margaret Paston to John Paston To my Ryth worshipfull hosband, John Paston strana 227*

Napjatou dobu je možno pozorovat i z 1. července 1451.⁴⁴ Margaret v dopise píše o konverzaci s Lady Felbrigg. Zeptala se jí na něco, co měl John Paston zmínit. Dopis nezmiňuje, o co se jednalo. Dokument nicméně dává jasně najevo, že se jednalo o Moleyny. Lady Felbrigg Margaret přímočaře řekla, že by jí to nikdy a nikdo ani neradil, že by v životě nedovolila Moleynům, aby v této záležitosti bylo po jejich, tak dlouho, jak je naživu. Z dopisu je patrné, že Lady Felbrigg měla k Pastonům blízko. Vůči Moleynům se podle Margaret vyjadřuje ultimativně. Je zmíněn Sawtr, na kterého se Lady Felbrigg hněvá, protože měl Johnu Pastonovi říct něco, co není pravda. Následující věta naznačuje, že Sawtr je služebníkem Lady Felbrigg, protože píše, že nikdo ze služebníků Felbrigg by nemluvil o Johnu Pastonovi nepřátelsky. Pak Margaret pokračuje návrhem Felbrigg, že by veškeré záležitosti měli řešit osobně mezi sebou. Zajímavá je formulace ohledně Sawtra, protože Felbrigg podle Margaret tvrdí, že by nikdy takhle nemluvil, pokud by na to přišla, protože ví, že by ho vinila. Následující část dopisu je nejasná. Margaret píše, že ji zarmoutilo, když z druhé ruky slyšela, jak Sawtr mluví. Na to Felbrigg reaguje, že by neměla věřit zprávám, dokud se nedozví pravdu.

Právní stav jakékoliv vdané ženy byl vždy podřadný vůči každému muži. Vdaná žena nemohla uzavírat smlouvy, manžel zodpovídal za dluhy a její osobní majetek, když zdědila půdu nebo jmění, patřilo též jejímu muži. Ovdovělá žena nicméně měla mnohem svobodnější a silnější postavení. Její osobní práva byla podle zákona stejná jako muže. Mohla nakládat se svým majetkem a s dědictvím po manželovi. A bohaté vdovy se tak stávaly žádanou manželskou partií. Mnoho vdov jako Agnes a Margaret Paston a jejich přítelkyně Elizabeth Clere se znovu neprovdaly, protože preferoval nezávislost a svobodu plynoucí z vdovství. Z doby, kdy pochází tento dopis, Agnes a Margaret zformovaly skupiny bohatých manželek a vdov, jejichž členkami byly lady Morley a lady Felbrigg, které pobývaly v Norwichi a měly úctyhodný vliv na zdejší společnost.⁴⁵ Toto společenství vlivných žen je nepochybně zmíněno v tomto dopise. Ukazuje se znovu, že Margaret budovala síť informačních kanálů. V rámci takové skupiny mohla vznikat rodinná spojení.

Margaret Paston dále líčí, jaký měla den. Zmiňuje, že jedla u své sestřenice Toppes dne svatého Petra. Lady Felbrigg a ostatní vznešené dámy byly přítomné. Margaret zmiňuje, že si ženy myslely, že by bylo mnohem příjemnější, kdyby John Paston byl přítomen. Zmiňuje setkání mezi jejím bratrem a sirem Andrewem Hudgardem Wyndhamem. Margaret žádá Johna, aby ji informoval, jak setkání dopadne. Dá se soudit, že rodina její sestřenice fungovala jako prostředník mezi Pastony a Wyndhamem. Setkání se konalo ve spojitosti se sporem. V následující větě Margaret prosí svého manžela, aby jí poslal nádobu s melasou. Chce ji kvůli léčivým účinkům. Píše, že se bojí sám o sebe a o jejich dvě dcery. Zmiňuje, že jeden z nejzdravějších mužů z farnosti nyní leží nemocen s velkou infekcí nosu a krku. Od Williama už dostala jednu nádobu s melasou, kterou dala svému strýci. Ještě zmiňuje pozdrav od tety a dokument, se kterým má William pracovat. V poslední části dopisu mluví o smrti sira Henry Inglose. Pastonovi píše, že pokud si přeje koupit cokoli z jeho pozůstalosti má kontaktovat Roberta Ingolse a Witchinghama, kteří jsou vykonavatelé

⁴⁴ J. Gairdner *The Paston Letters A. D. 1422-1509 vol 2 Henry VI Margaret Paston to John Paston To my worshipful husband be this delyverd in hast.* strana 250

⁴⁵ R. Virgoe, *Private life in the fifteenth century: Illustrated letters of the paston family.* Macmillan. (1989). strana 201

jeho vůle. Dopis ukazuje, že spor s Moleyny dělal Pastonům největší starosti. Je cenným údajem o využití melasy pro léčitelské účely.⁴⁶

Nicméně celá politická situace se měla v Anglii brzy otrást v základech a s tím navždy změnit životy Pastonů. Desetileté příměří ve stoleté válce skončilo v roce 1445 a stoletá válka znovu odstartovala v roce 1448. Francouzi vyhnali Angličany z Maine a Normandie. Jednalo se o absolutní katastrofu, která měla nedozírné důsledky pro království, a porážka ve stoleté válce akcelerovala procesy, které vedly k začátku války růží.

Něco takového nemohlo zůstat bez odezvy. Při každém problému je nutné najít obětního beránka, na něhož je svedena vina. A v případě konce prohraných bitev někdo musel být hnán k zodpovědnosti. A tím někým se stal 1. vévoda ze Suffolku William de la Pole. Když parlament v listopadu 1449 jednal, málokdo mohl zakrýt zuřivost nad tím, že válka, která státní pokladnu stála nehorázné sumy na daních, skončila takovou potupnou porážkou. Vedoucí představitelé dvora se nacházeli pod palbou kritiky ze strany bohatých kupců a menších majitelů půdy, které debakl ve Francii zasáhl nejvíce. Ovšem nespokojenost měli někteří pocítit mnohem brutálněji.

Biskup z Chicester byl rozsekán v Portsmouthu na kusy rozrušeným davem 9. ledna 1450. A o měsíc později došla země i parlament k závěru, že člověk zodpovědný za absolutní selhání Anglie ve Francii je vévoda ze Suffolku. Zrada se zdála jako jediné možné vysvětlení pro to, co se stalo.

7. února články obžaloby obvinily Suffolka, že způsobil porážku Anglie ve Francii a měl v úmyslu sesadit krále ve prospěch svého syna. Suffolkův pád se nyní jevil nevyhnutelný k tomu, aby se uklidnila současná politická krize, ale jeho přátelé měli pochybnosti o tom, zda předhodit královi pravou ruku k veřejnému lynči. Mnohem více lidí mělo podíl na pádu francouzských držav a Suffolk mohl tohle všechno odhalit v případě, že by obvinění ze zrady bylo vedeno proti němu. Proto se Suffolkův soud odsunul o několik týdnů. Mezitím se proti němu shromáždilo mnoho dalších obvinění a 17. března bylo ve jménu krále zamítnuto obvinění ze zrady, ale nově vymyšlená obžaloba byla akceptována. Neproběhlo žádné oficiální soudní řízení, Suffolk byl odsouzen na pět let vyhnanství.

Dne 30. dubna vévoda ze Suffolku opustil Anglii. Jeho dvě lodi zaujaly pozici poblíž pobřeží Kentu, zatímco on sám poslal zprávy do Calais, aby věděl, jaké přijetí ho čeká. Zachoval se i dojemný dopis, který poslal svému malému synovi, kde ho nabádá k věrnosti bohu a králi. Vévoda stále čekal na odpověď z Calais, když jeho loď přepadla loď se jménem *Nicholas de la Tower*. Údajně existovalo proroctví, že dokud vévoda zůstane mimo Tower, nic se mu nestane. Suffolk si to spojil s londýnským Towerem, jen aby s hrůzou zjistil svůj omyl. Jeho reputace s obviněním ze zrady skončila. A existovalo mnoho lidí, kteří se nehodlali smířit s lehkým trestem. Všichni viděli Suffolka jako zrádce, takže jeho vlastní lidé ho vydali na smrt. Na palubě lodi ho sťali a jeho tělo pohodili na břehu Kentu. Jeho smrt zlikvidovala mocenské struktury, které působily Pastonům takové potíže, ale rozpoutala takovou smršť, že jenom málokdo jevil zájem o problémy malého rodu na periferii království. To byl fakt, který ke své nelibosti měl John Paston pocítit.⁴⁷

⁴⁶ J. Gairdener *The Paston Letters A. D. 1422-1509 Vol 2 Henry VI: Margaret Paston to John Paston To my worshipful husband be this delyverd in hast.* strana 251

⁴⁷ Castor, H. (2004). *Blood and roses: The Paston Family and the wars of the roses.* Faber. strana 81

2.3. Doba chaosu a měnicích se spojenectví

Mohli bychom si myslet, že smrt ochránce Moleynů a Heydona bude znamenat absolutní zvrat pro situaci Pastonů. Nicméně se v podstatě stal přesný opak. Poprava Suffolka byla jistě závažná rána pro jeho přísluhovače, ale nikoliv smrtelná. A John Paston zjišťoval, že přestože se jeho nepřátelé stali nejzranitelnějšími za celou dobu jejich soupeření, stále nemohl legálními procesy prosadit nic, co by potřeboval. Navíc se problémem stal i Thomas Daniel. Musíme mít na paměti, že nenávistné nálady vládly proti celému dvoru, nikoliv jednotlivci. A Thomas Daniel se nakonec stal takovým nebezpečím pro Pastony, že se v některých legálních řízeních proti němu spojili se svými nepřáteli. Máme možnost říct, že ačkoliv se situace pro rod výrazně nezlepšila, nepochybně začalo mnohem nepředvídatelnější a turbulentnější období. Suffolkova pevná struktura se zhroutila. Napětí mezi vévodou z Yorku a dvorem se stupňovalo a všichni se snažili manévrovat v nových nebezpečných proudech. Dominový efekt, který nastal v nejvyšších kruzích kolem panovníka Jindřicha VI., zamával děním i na lokální úrovni toho nejmenšího městečka, a i té nejméně urozené rodiny.

John Paston se snažil stále dostat zpátky Gresham, ale po několika dalších soudních tahanicích výsledek zůstal stále stejný a po rozhodnutí z Walsinghamu prvotní naděje, které John Paston choval po smrti patrona svých nepřátel, vzaly za své. Navíc se ukázalo, že jeho vlastní patron Thomas Daniel je mnohem nebezpečnější než všichni jeho dosavadní nepřátelé dohromady.

Thomas Daniel se neštítal ničeho a nevadilo mu změnit strany, kolikrát jen mohl. Nadcházející chaos mu vyhovoval, protože mu poskytoval ještě větší příležitosti obohatit se na úkor ostatních, a to především teď, když velká překážka, jíž byl vévoda ze Suffolku, zemřela, takže měl volné pole působnosti dělat si ve Východní Anglii, co chce. K tomuhle záměru se spojil s vévodou z Norfolku.

Proti Pastonům ho postavilo, když se rozhodl zabrat Bradeston, majetek příbuzných Margaret Paston. Hlava rodiny Margaretin strýc Thomas Berney zesnul už v roce 1441, takže panství zanechal v držení svého mladého syna jako dědice. Thomasova vdova Elizabeth se provdala znovu za Osberta Mundforda. V květnu 1450 poslal Thomas Daniel oddíl svých mužů, aby zabrali usedlost, což se jim podařilo, nicméně Mundford uspěl se získáním svého majetku zpátky, paradoxně s pomocí Johna Heydona, který sváděl urputný boj v jiných sporech s rodinou sestřence jeho nevlastního syna. Dne 8. února 1452, když odešel Osbert Munford kvůli vojenským povinnostem do Calais, Thomas Daniel zaútočil na panství znovu, vzhledem k nepřítomnosti pána tentokrát úspěšně. Muži, kteří navíc převzali panství ve jménu Daniela, měli navíc i vlastní agendu a vyřizovali si účty se sousedy.

Tohle všechno bylo součástí mnohem větší vlády teroru, která zuřila ve Východní Anglii, kdy kromě zabírání majetku probíhalo zastrašování, vyhrožování a sám John Paston se ocitl pod přímým útokem. Věc se nakonec dostala před soud a několik služebníků Thomase Daniela byla potrestána, což se stalo pomyslným plácnutím přes ruku, které mělo bezohlednému šlechtici dát lekci.

Pro se nastolení pořádku nakonec stalo klíčovým pro dění ve vyšší politice. Richard, vévoda z Yorku, poté, co král Jindřich VI. utrpěl psychickými záchvaty. Jednalo se o delší epizodu, proto královská rada svolala jednání. Přes odpor královny Markéty z Anjou byl Richard jako vůdce opozice jmenován 27. března 1453 protektorem a Sommerset, nástupce vévody ze Suffolku, byl uvězněn. To znamenalo další velkou změnu pořádku srovnatelnou s tou, která vznikla po vraždě Suffolka.

Thomas Daniel byl pro nezaplacení dluhu postaven mimo zákon a Bradeston navrácen znovu právoplatnému majiteli. Je ironií, že Heydon, Tuddenham a Paston proti němu vypovídali u soudu, neboť v konečném důsledku jeho akcemi trpěli všichni.

V létě 1454 si mohl John Paston konečně vydechnout po vyčerpávající bouři událostí odpočinout. Od chvíle, kdy Moleynové obsadili Gresham, musel se neustále soustředit na obranu, ale nyní si konečně mohl vydechnout. Ve 32 letech mohl začít uvažovat o vybudování vlastního jména a vlivu, aby konečně vystoupil ze stínu svého otce. Přišel čas, aby Pastonové zase jednou přešli do útoku. Jejich dosavadní expanze se týkala primárně panských domů a pozemků. Jak ovšem uvidíme v příští kapitole, John se rozhodl zahrát tentokrát vyšší hru a pokusit se pro svoji rodinu získat hrad. Zájemců ovšem bylo mnoho.

2.4. John Fastolf a hrad Caister

Sir John Fastolf sehrál v rodině Pastonů důležitou roli. Narodil se v roce 1380 v rodinném domě Caisteru. Thomas Daniel se z mecenáše proměnil v jednoho z největších nepřátel rodiny. Vztahy s Fastolfem ovšem zůstaly dobré po celý jeho život. Znamením jejich blízkosti se stal sňatek Elizabeth Paston se Stephenem Scropem. To je propojení, které odkazovalo zpátky k Williamovi Pastonovi.

Jeho smrt odstartovala zcela novou fázi rodinného vývoje.

Jednalo se o člověka z rodu obchodníků a rybářů v Caisteru, kde se v roce 1380 narodil. Otec se přiženil do nižší šlechty. V mládí se dostalo Fastolfovi vzdělání u vévody z Norfolkku. Jako panoš se zúčastnil úspěšné válečné kampaně Jindřicha V., bojoval u Azincourtu, Harleus a později mu svěřili správu Bastily v Paříži. Zúčastnil se i nechvalně proslulého obležení Orleáns, kdy se karta ve stoleté válce otočila.

Mezi Fastolfem a Pastony existovalo několik propojení. Vzdáleně byl příbuzný s Margaret Pastonovou, ale co možná ještě více stmelilo jejich vazby, je práce soudce Williama jako legálního poradce Johna Fastolfa. Soudce William pracoval pro Johna Fastolfa. Nutno dodat, že William Paston neradil Fastolfovi pouze v právních záležitostech, ale také co se týče financí. V téhle roli ho vystřídal jeho syn.

John Paston následoval přání Fastolfa a sloužil mu v Norfolkku. Snažil se dělit svůj čas mezi pobytem v domě Pastonů v Norwichi, panstvím Mautby a příležitostnými návštěvami Londýna, obvykle kvůli Fastolfovým záležitostem. Největší záležitost, která zaměstnávala Fastolfa, bylo poručnictví nad jeho mladým příbuzným Thomasem Fastolfem. Poručnictví bylo důležitým prostředkem, jak mít kontrolu nad schovancovým majetkem, příjmy a právo prodat právo oženit poručníka jiné rodině. Problém byl v tom, že otec Thomase Fastolfa trpěl podobnými problémy jako Pastonové. Nakoupil mnoho pozemků a panství, ale neustále čelil právním útokům ze strany původních majitelů anebo ostatní šlechty. To vyžadovalo, aby zaměstnával armádu právníků, kteří se snažili starat se o to, aby jeho majetek zůstal vcelku.

Podobně jako Pastonové cítil velké nepřátelství vůči vévodovi ze Suffolku. Neví se, co konkrétně vedlo ke konfliktu mezi dvěma veterány z Francie, jisté ale je, že v době, kdy Pastonové bojovali o Gresham, tak už byli na ostří nože. Fastolf stejně jako Pastonové očekával, že po zneuctění a vraždě Suffolka se situace otočí v jejich prospěch, ale skoro ztratil život v rolnickém povstání Jacka Cadea. Přes všechny tyto okolnosti v mnoha ohledech postupoval společně s rodinou, co se týče i legálních bitev.

Jako člověk, který se postaral o poslední vůli Johna Fastolfa, se Paston rozhodl využít situace. Nikdy už nebudeme s jistotou vědět, jestli ho starý voják opravdu jmenoval svým dědicem. John Paston si ale tuto pozici nárokoval. V tomhle ohledu ovšem měli Pastonové několik vyzyvatelů, jmenovitě Johna de Mowbray, 4. vévodu z Norfolk, a sira Williama Yelvertona. Důvodem pro konflikt nebyl jenom rozsáhlý majetek starého rytíře, ale především hrad, který nechal nákladně vybudovat ve svém rodišti Caister o který měli všichni zájem. V důsledku sporů byl hrad v dubnu 1469 obležen. V tehdejší době se píše o útoku 30 000 mužů, zatímco hrad Caister bránila zhruba 30tičlenná posádka. Máme ale možnost s jistotou říct, že se jedná o typické historické nadsazování, útočníků mohla být zhruba tak desetina uvedeného počtu. V následujících soudních tahanicích na pozadí války růží se hrad později vrátil do vlastnictví rodiny.⁴⁸

Pastonové byli nesmírně ctižádostiví. Během pouhých dvou pokolení dokázali díky právníkové praxi nabýt neuvěřitelný majetek od malého hospodářství Clementa Pastona až doslova k bojům o hrad. Je to zajímavá ukázka, že už i v 15. století bylo dobře možné při vynaložení velkého úsilí provést sociální mobilitu směrem vzhůru. Po většinu své existence musela ovšem taková rodina strávit bojem o získaný majetek s dalšími podobnými gentlemany, kteří se chtěli rovněž vyšplhat směrem vzhůru. Nepřetržitá smršť právních bitev, fyzických potyček, a dokonce i obléhání provázely rod Pastonů po celé 15. století a jejich malý konflikt byl ovlivněn mnohem větší válkou, která zachvátila celé anglické království.

⁴⁸ Gies, F., & Gies, J. A medieval family: The pastons of fifteenth-century England. Harper Perennial. (2018). Strana 214

2. Poklidný život rodiny Stonorů

Jak již bylo uvedeno v úvodu studium Stonorů je značně problematické. Na rozdíl od Pastonů existuje velice málo odborné literatury, která by se o tuto rodinu zajímala. Je to pravděpodobně způsobené mnohem monotónnější rodinou historií, která není tolik plná sporů, intrik a bojů. Proto není jiná možnost, než vycházet z jediného dostupného zdroje publikace Elizabeth Noble *World of the Stonors*.⁴⁹

Pastonové vedli mnoho majetkových sporů. Stonorové mezitím nečelili žádným obtížím. Proto když soudce John I. Stonor v roce 1354 zemřel, jeho smrt neodstartovala žádný řetězec událostí.

Podobně jako v případě Johna I. Pastona zůstal také John II. Stonor ve stínu svého otce. V roce 1351 byl pasován na rytíře a společně s otcem zastával funkci jako chevalier (francouzský rytířský titul, volně přeloženo jako *jezdec*) v komisi, která se zabývala poškozením jejich majetku v Ermingtonu, hrabství Devon. V roce 1355 obdržel omilostnění za přečin přijetí usvědčeného zloděje, jenž kradl v Exteru a v Ermingtonu. Během října 1360 se stal soudcem v Devonu, Exteru. John vlastnil majetek v Ermingtonu společně s matkou a otcem během jejich života a zdědil ho, když jeho otec zemřel. Tyto klady a manželství, které uzavřel s ženou z bohaté rodiny s příjmením Winnard, umožnily Johnovi II. dobře žít v Ermingtonu po poslední dvě desetiletí jeho život. Nicméně v roce 1355 navštívil Oxfordshire a zde strávil určitou dobu. John skonal v roce 1361 nejspíše v důsledku epidemie a nechal po sobě svého dědice Edmunda.

Ten vedl poměrně monotónní život ve srovnání se svým jmenovcem Johnem Pastonem. Nutno podotknout, že poměrný mír, kterého si Stonorové užívali, nespočíval jenom v jejich starším původu a menší agresivní expanzi do jejich okolí následovaná podobně expanzivními útoky. Doba se lišila. Mnoho problémů rodiny Pastonů bylo způsobeno slabou vládou Jindřicha VI., který se stěží mohl od svého předchůdce lišit více. Porovnání obou dědiců Johna II. Stonora a Johna I. Pastona nám může krásně ukázat, jaký vliv měla politická situace na život gentry a v neposlední řadě co to obnášelo, když královská vláda zeslábla.

Edmundu Stonorovi bylo pouhých 16 let, když jeho otec zesnul. Přestože John nepoctil rodinu válečnou slávou ani nezastával nějaký důležitý úřad, během jeho sedmileté vlády jako hlavy rodiny také nedošlo k ničemu, co by ohrozilo jejich stav a zmenšilo majetek. Jedinou nevýhodou bylo, že dědic nebyl plnoletý. Jeho syn mohl nyní svůj původ odvodit od dvou rytířů.

Edmund Stonor se stal prvním ze čtyř dědiců rodiny v nezletilém věku. Nepnoletost následníka vyžadovala, že jeho pán, často král, měl oprávnění k poručnictví dědice, jeho zemi a činil rozhodnutí o jeho sňatku. Edmund se tím pádem stal poručníkem dcery Eduarda III. hraběnky Isabely, jež rovněž dostala jeho země, přesto si král ponechal část majetku Stonorů. Dva roky po smrti otce na základě dohody mezi Edmundem a hraběnciným služebníkem Thomasem Tyrelem bylo Edmundovi přiděleno množství panství, a to včetně Stonor. Když obdržel svoje země, máme zprávy o tom, že se Oxfordshire stal Edmundovou rezidencí. Edmund se oženil se sestrou druhého lorda Lisle z rodiny ze sousedního hrabství Berkshire. Měli čtyři děti. Kvůli svému mládí nezastával Edmund žádný úřad. Později se stal šerifem Oxfordshire a Berkshire pro období 1377–1378. Zastupoval hrabství Oxford v parlamentu v lednu 1380. Jednalo se o určitý překryv mezi pravomocemi. Obvykle

⁴⁹ Noble. (2009). *World of the Stonors: A gentry society*. Boydell and Brewer Limited.

jedna funkce vedla k druhé a naopak. Edmund sice nebyl pasován na rytíře, ale to mu nebránilo v kariéře. Později zastával i několik funkcí pro vybírání daní. V prosinci 1381 potlačil vzpuru kvůli odvodu daní, během níž mu shořely dokumenty v Herfordshire a rebelové ohrozili jeho život. Edmund získal patrně vzdělání a svého syna také poslal do školy. Edmund I. Stonor zemřel ve věku 38 let v dubnu 1382.⁵⁰

Nejstarší syn stejného jména zemřel ještě před ním. John III. Stonor zemřel o rok později, tudíž zanechal jako 14letého dědice třetího syna Ralpa. V té době měla většinu stonorovských zemí v držení anglická královna pocházející z Čech Anna Lucemburská, manželka Richarda II. Právo na určení manželství dědice se prodalo nejdříve královi advokátovi Johnu Holtovi, jenž ho prodal siru Robertu Belknapovi, soudci Soudu obecných rozepří. Sir Robert oženil Ralpa se svojí dcerou Joan. Tento zvyk poručníky vybírající ženu chráněnce byl běžný a sociálně akceptovatelný. Na rozdíl od otce Ralph nikdy nedržel žádný úřad v domovské administrativě. Nicméně ho pasovali na rytíře, a to nejspíše při výpravě Richarda II. do Irska v roce 1394, a ve stejný rok tam také umřel.

Zůstala po něm vdova se dvěma dětmi, Gilbertem a Thomasem. Je těžké říct, jak vypadal typický život nedospělých Stonorů. Ralfova vdova, syn a země vzaly pod svá ochranná křídla sousední elitní gentry. Během třinácti měsíců od smrti svého manžela se Thomasova matka Joan znovu provdala, a to za rytíře sira Edmunda Hampdena, se kterým měla další dva syny a dceru, tím poskytla následujícím generacím Stonorů polorodé příbuzné. Někteří z těchto polorodých sourozenců se následně blízce spojili se stonorským hospodářstvím a rodinnými záležitostmi.

V červnu 1415 dospěl Thomas Stonor a dostal do držení svoje země. Oženil se roku 1416 s Alicí Kirby – příbuznou biskupa ze Salisbury, Roberta Hallama, s níž zdědil pozemky v Kentu. Jednalo se pravděpodobně o ochranu Thomase Chaucera, potomka slavného básníka, což způsobilo, že Thomas I. reprezentoval Oxfordshire jako rytíř kraje v roce 1416 ve věku pouhých 21 let. Stal se dvakrát šerifem a jednou se stal i soudcem.⁵¹

V celé sbírce Stonorových dopisů existuje pouze jeden, který napsal Thomas Stonor.⁵² Identita je jasná především z faktu, že zmiňuje pravděpodobně svého strýce sira Hamona Belknapa. Přímý podpis tu chybí, z čehož se dá usoudit, že se nejspíše jednalo o náčrt dopisu, který si Thomas Stonor nechal u sebe. Dopis je adresovaný siru Johnu Fortescuovi. Jedná se o osobu se zajímavou kariérou. Staré prameny zaznamenaly, že to byl voják, který se zúčastnil slavné bitvy u Azincourtu a měl být jmenován kapitánem dobytého hradu Meux v roce 1422. Dopis je nicméně důležitý kvůli jeho synovi Johnu Fortescuovi, šéfovi soudu, protože se jedná o první pramen týkající se jeho legislativní kariéry. Dopis začíná zpečetěním dohody mezi soudcem Johnem Fortescuem a Thomasem Stonorem. Zároveň zmiňuje dohodu uzavřenou mezi důvěrníky Thomase Stonora a dalším synem Richardem Fortescuem. V dopise je kladen důraz na to, aby úmluvy zpečetily všechny strany. Zároveň je zmíněno, že Thomasův strýc Hamon Belknep připojí svoji pečeť, až se vrátí z ciziny. Tím je myšlena nejspíše Francie, kde Hamon Belknep vykonával funkci pokladníka Normandie. Na

⁵⁰ Carpenter, C., & Kingsford, C. L. (1996). *Kingsford's Stonor Letters and papers 1290-1483*. Offices of the Society. strana 25

⁵¹ E. Noble. *World of the Stonors: A gentry society*. Boydell and Brewer Limited. (2009). strana 31

⁵² C. Carpenter. & C. L. Kingsford, *Kingsford's Stonor Letters and papers 1290-1483*. C.U.P. *Thomas Stonor to [Sir John Fortescue]* (1919) strana 38

zmíněné absenci jsme schopni krásně pozorovat, že situace ve Francii stále ovlivňovala dění v Anglii i na té nejnižší úrovni. Zajímavé je, že dohody v dopise nejsou podrobněji popsány až na zmínku o pozemcích. Můžeme to interpretovat různým způsobem. Je možné, že originál dopisů mohl být obsáhlejší a zachovaný náčrt je pouze výtah, nebo Thomas Stonor nepovažoval za důležité se dlouze rozepisovat o věcech, o nichž Fortescue už věděl. Třetí možností je, že zmíněné dohody byly důvěrné, a proto se o nich Thomas Stonor nechtěl podrobněji rozepisovat. Thomas Stonor projevuje Johnu Fortescuovi obvyklou úctu, když ho nazývá dobře milovaným. Zároveň je patrné, že tento dopis měl být jednou z posledních komunikací, protože Stonor píše ke konci formulaci „*no more I write untto you at this time!*“ To lze interpretovat buď jako zaneprázdněnost na straně Thomase Stonora nebo Johna Fortescua, nebo jako zákulisní znalost jiné situace, která nemohla příští komunikaci umožnit. Za pozornost stojí i užití úsloví „*holy ghost*“ místo tradičního „*holy spirit*“. Máme možnost vidět, že Thomas Stonor fungoval jako aktivní hlava rodiny. Uzavíral dohody s ostatními rody kromě své vlastní role soudce s ostatními soudci aktivně komunikoval.

Thomas I. umřel v roce 1431 v relativně mladém věku, přežil tak oba své nevlastní otce. Jeho syn Thomas II. Stonor měl za sebou 7 let života a stal se svěřencem Thomase Chausera. Jeho dcery měly různé poručníky. Thomasova vdova Alice se znovu provdala za Richarda Draytona, vlastníka půdy v Oxfordshire. Oba žili na panství Stonor po několik let během dětství Thomase II.

Drayton měl pozemky v Dorchesteru a Oxfordshiru a vykonával několik veřejných funkcí. On a Alice se později přesunuli do místa její rodiny Horton Kirby v Kentu, kde oba zemřeli dva dny po sobě v říjnu 1468. Rodinné kruhy se zvětšily o další polorodé sourozence. Thomas II. nestrávil dětství jako sirotek, ale uprostřed nové kvetoucí rodiny. Thomas se narodil v roce 1424, tudíž svůj majetek převzal v roce 1445, kdy mu bylo 21 let. Předtím se jeho jméno objevuje společně s jeho otčímem na několika dokumentech.

Brzy po dosažení dospělosti byl podobně jako jeho předkové zvolen rytířem za Oxfordshire po dvě funkční období, ale po pádu svého údajného zetě už zvolen nebyl. V letech 1453–1454 se stal šerifem a poté znovu v období 1465–1466. Thomas se stal soudcem v roce 1466.

Thomas se oženil před rokem 1450, identita jeho ženy Jane je nejistá, ale je naznačeno, že se mohlo jednat o nemanželské dítě Williama de la Pole, hraběte ze Suffolku. Důvěryhodnosti tomuto předpokladu dodává fakt, že třetí ženou vévody ze Suffolku byla Alice Chaucer, dcera Thomase Chaucera, který se stal opatrovníkem Thomase II. Nicméně je nutné podotknout, že pokud byl Thomas Stonor zetěm vévody ze Suffolku, tak to nevypadá, že by jeho vyhnání a vražda v roce 1450 významně ovlivnily jeho pozici ve veřejném životě. Z jejich vztahu se zachoval dopis z října 1471.⁵³

V něm Thomas o své ženě píše jako o jedné dobré Jane a informuje ji o smrti své matky Alice a otčíma Richarda Draytona, kteří umřeli dva dny po sobě. V dopise je několikrát zmíněn jejich syn William. V další části dopisu zmiňuje, že jeho nepřítel z Devonshire byl zahanben u soudu. Tím je pravděpodobně myšlen sir Richard Fortescue, šlechtic z rodiny, kterou jsem zmínil ve výše popsaném listu. Thomas Stonor měl velký soudní spor s Richardem Fortescuem, který trval celých šest let.

⁵³ C. Carpenter. & C. L. Kingsford., *Kingsford's Stonor Letters and papers 1290-1483*. Offices of the Society. (1919) *Thomas Stonor to Jane Stonor* (strana 97)

Žaloba se týkala přestupku a útoku na Thomase Stonora a jeho soudního vykonavatele Johna Frendeho. Thomas doslova děkuje bohu, že Richard Fortescue nemá žádnou úctu. Zdůrazňuje silnou antipatii vůči němu. V posledním dopisu zmiňuje Thomas Stonor finance. Žádá svou ženu, aby od Wykyse dostala tolik peněz, kolik jen může. Zajímavé je, že svou ženu oslovuje anglickým výrazem „Lemman“. Tento výraz můžeme volně do češtiny přeložit jako láska, zlatíčko a je speciálně vyhrazen pro tajného milence nebo tajnou milenkou.⁵⁴ Často se tímto výrazem označuje sexuální a mimomanželský partner. To naznačuje, že Thomas Stonor svou ženu hluboce miloval. Pastonovy dopisy jsou v tomto ohledu mnohem formálnější. Obecně je vždy rozdíl mezi dopisy mužů a žen. Daná náklonnost je pak viditelná ve Stonorově zmínce, že nemůže dorazit tak rychle, jak by chtěl. Další zajímavou částí dopisu, že je adresovaný „to my cousin, Jane Stonor.“ To může být další ukázkou náklonnosti. Thomas Stonor zdůrazňuje jejich rodinný příbuzenský vztah.⁵⁵

Mezitím dopis, který Jane Stonor napsala v podobné době, je kupodivu plný formálních oslovení jako „sir.“ Někdo to může považovat za překvapivé. Nesmíme ovšem zapomínat, že se jedná o dobu, kdy muži jsou mnohem svobodnější ve všech ohledech, a to včetně toho, jakým způsobem vyjadřují svou náklonnost. Bez ohledu na to, jaké může mít Jane Stonor skutečné pocity vůči svému manželovi, v rámci zachování standardního chování se bude vyjadřovat formálně. Ostatně i dopisy Margaret Paston a Agnes Paston se nesou ve formálním duchu. Je ovšem nutné zmínit, že se Jane Stonor v tomto dopise zmiňuje, že by Thomas Stonor měl být více doma. Zmiňuje konkrétně starost o děti a záležitosti v domě. Může se jednat o čistě pragmatickou poznámku. Jane Stonor chce, aby její manžel věnoval větší pozornost tomu, co se děje na jejich panství. Zároveň se ale může jednat o formální napsané přání, aby její muž přišel domů. Tudíž přinejmenším jsme schopni říct, že chtěla být v jeho společnosti více. Thomas II. zemřel v dubnu 1474.

Existuje mnoho podobností mezi klíčovými osobami obou rodin, jako jsou soudcové William Paston a John Stonor. Budoucí generace už se lišily více. Pastonové museli s každým dalším pokolením zápasit o zachování držav, Stonorové skutečně ve srovnání s táhlými soudními spory žili skoro idylickým životem. Pastonové se dožívali delšího věku ve srovnání se Stonory. To může být dáno tím, že rod Stonorů existoval už během velké epidemie. Na druhou stranu Stonorové odstartovali v mnohem stabilnější době, koneckonců přelom první poloviny 15. století byl už poznamenán sesazením Richarda II., vývojem stoleté války a v neposlední řadě politickými problémy vedoucími k válce růží.

⁵⁴ KHer *The Erotic in the Literature of Medieval Britain* Hildebrand Desire and His: Letters between Fifteenth-century Lovers. In A. Hopkins & C. Rushton (Eds.), Boydell & Brewer. . (2007). (pp. 132–141).

⁵⁵ C. Carpenter. & C. L. Kingsford,. *Kingsford's Stonor Letters and papers 1290-1483*. C.U P. *Thomast Stonor to Jane Stonor* Offices of Society (1919) strana 97

Závěr

Kým byli Stonorové a Pastonové? Na první pohled je zřejmé, že se jednalo o rodiny s rozsáhlou činností v oblasti práva. Když přijde na komparativní metodu, snažíme se vyhodnotit problematiku pomocí alespoň dvou případů, abychom mohli dojít k obecným závěrům. V případě historie je tohle problematické, protože ne ke všemu se nám zachoval dostatečný počet pramenů. Právě díky držení vysokých justičních funkcí s omezeným počtem členů se Stonorové a Pastonové odlišovali od podstatné části anglické gentry, s níž skrze právníckou a soudcovskou praxi pracovali. Z tohoto důvodu se dá říct, že ani Stonorové nebo Pastonové nebyli typickými anglickými šlechtickými rodinami. Vzhledem k tomu, že jedny z nejrozsáhlejších korespondencí se zachovaly mezi anglickou šlechtou právě u těchto dvou rodů, může si člověk klást otázku, zda to nesouvisí s jejich právním zaměřením. Koneckonců kdo jiný než právník a soudce má zájem na tom, aby se všechny jeho dokumenty uchovaly pro pozdější použití v nějakém přelíčení. Tento přístup se pak mohl přenést i na dokumenty osobnějšího rázu, jako je rodinná korespondence.

V dopisech Pastonů a Stonorů můžeme pozorovat několik jevů. Významnou úlohu v nich hrají spory a dohody. Buď se řeší, mezi kterými stranami se daná dohoda uzavřela, nebo zda obchod probíhá podle plánu. V dané problematice vystává spousta jevů od lékařství přes stavebnictví až po zbraně. Vidíme z nich, že také žena mohla zaujmout vůdčí roli, jak je zřejmé na příkladu Margaret Paston. Ukazuje se také, že informace o tom, jaká je situace, jsou v dopisech popsány nejpodrobněji. Kdo co komu řekl, jaké se šíří zvěsti, to vše mohlo v dané době představovat životně důležité informace. Současně to také vypovídá o mezilidských a rodinných vztazích nebo skrytých stránkách některých osobností 15. století.

Neustálé výboje Pastonů kladly mnohem vyšší nároky na zodpovědnost všech členů rodiny. Je tedy rozumné předpokládat, že se Agnes Pastonová těšila mnohem větším pravomocem než mnohé jiné manželky, protože jejímu muži nic jiného nezbývalo. Ale vzhledem k tomu, že i Thomas Stonor pověřoval svou manželku Jane Stonor získáváním peněz, můžeme zároveň říct, že určitá zodpovědnost se v 15. století očekávala od každé urozené manželky. Dává to smysl, vezmeme-li v potaz, že to bylo období, kdy anglickou společnost stále ovlivňovala stoletá válka, kdy se většina mužů zúčastnila bojů.

Celý konflikt ovlivnil v mnoha ohledech obě rodiny. Pastonové propojili svůj osud se Sirem Johnem Fastolfem, veteránem ze stoleté války. Thomas Stonor na druhou stranu uzavřel dohodu s veteránem Sirem Johnem Fortescuem. Nepochybně turbulentní změny způsobené také prohranou válkou byly příčinou nepokojů v anglické společnosti. Veškeré spory a útoky, kterým obě rodiny musely čelit, jsou nepochybně důsledkem této nepokojné doby.

Výjimečnost obou rodin potvrzuje i jejich propojení s osobou Williama de la Pole. V případě rodu Pastonů jde v podstatě o muže stojícího za většinou jejich problémů a v případě rodiny Stonorů o možné pokrevní propojení skrze Jane Stonorovou. Dá se z toho usuzovat, že vliv poradce krále sahal až do nejnižších pater šlechtické společnosti? Je to těžké říct, protože jak jsem již uvedl, nepovažuji Stonory a Pastony za zcela typické rodiny. Též to poukazuje na tendenci obou rodů držet se na jakési periférii gentry. Je tu očividná snaha o sociální mobilitu směrem vzhůru, a to zvláště u Pastonů. A jak jsme si ukázali, jedná se o obecný rys tehdejší doby už vzhledem k tomu, kolika soupeřům museli Pastonové čelit.

Jak tedy vypadal život anglické nižší šlechty? Můžeme říct, že se komplikoval situací v 15. století. Jednalo se o dobu změn a změny vřady s sebou přináší pozitivní i negativní vlivy. Pozitivním vlivem pro spoustu členů gentry mohla být uvolněnější sociální mobilita, která mohla pomoci vylepšit postavení. Zároveň je ovšem třeba vzít v potaz, že ne každý měl prostředky tyto příležitosti využít, protože jak jsme si ukázali, možnosti byly omezené. A je bezpečným předpokladem, že ne každá rodina měla prostředky nebo konexe dostat někoho do justičního prostředí. V tomhle je rodina Pastonů velmi specifická, neboť mohla těžit nejenom z pozice soudce Williama, ale i z faktu, že měli propojení s Johnem Fastolfem.

Též vidíme, že v důsledku slabé vlády krále Jindřicha VI. se bezpečnostní situace v zemi zhoršila. Názorně je to vidět i na tom, jakým nevybíravým způsobem si počínali nepřátelé Pastonů. Zároveň ovšem vidíme, že se situace lišila kraj od kraje. Stonorové i v tomto období neřešili nic mimořádného, byť nebyli tak agresivní a zranitelní jako Pastonové.

V konečném důsledku si myslím, že nelze vyvozovat objektivní obecné závěry o anglické nižší šlechtě jako celku na základě korespondence Stonorů a Pastonů, a to kvůli jejich výjimečné situaci a pozici.

Je potřeba mít na paměti, že se jedná o zkrácený obraz gentry. Zároveň si ovšem myslím, že vzhledem k rozsáhlému pokrytí doby a části obrazu jejího života dopisy, jde o nedocenitelný pramen, který může stále mnohé nabídnout

Seznam literatury a pramenů

Prameny

J. Gairdner (Ed.) THE PASTON LETTERS: Henry VI pages 219–272. (2010)., *The Paston Letters, A. D. 1422–1509*

C Carpenter,., & C. L Kingsford,.. *Kingsford's Stonor Letters and papers 1290-1483*. Offices of the Society (1919)

Literatura

K.Hildebrand, *Her Desire and His: Letters between Fifteenth-century Lovers* Cambridge University Press: (2007).

E. Noble.. *World of the Stonors: A gentry society*. Boydell and Brewer Limited (2009)

F. Gies & J. Gies *A medieval family: The pastons of fifteenth-century England*. Harper Perennia (2018).

R Virgoe,..). *Private life in the fifteenth century: Illustrated letters of the paston family* Macmillan; First Edition. (1989)

H Castor,.. *Blood and roses: The Paston Family and the wars of the roses* Faber and Faber. (2004)

Jones, M. *Gentry and lesser nobility in late medieval Europe* St. Martin's Press, New York (1986).

J. Rosenthal *The New Middle Ages: Margaret's Paston's Piety* Palgrave MacMillan (2010)

Colin Richmond *The Paston family in the fifteenth century: the first phase*(1990)

Amy License *Red roses: Blanche of Gaunt to Margaret Beaufort* (2016) The History Press

K. L Clark. *The Nevills of Middleham: England's most powerful family in the Wars of the Roses* : Stroud, Gloucestershire : The History Press (2016)

Hugh Bicheno *The Wars of Lancaster and York (1464-1487)* : Head of Zeus (2015)

Dan Embree *The Contemporary English chronicles of the Wars of the Roses* Boydell & Brewer (2019)

Jana Coomans *Community, Urban Health and Environment of the Late Medieval Low countries* : Cambridge University Press (2021)

Christopher Dyer *Medieval life in England* : Boydell & Brewer (2003)